

Uvodnik

Andrej Bratuž

Pomembni premiki

Če upoštevamo samo najnovije dogajanje v matični domovini in v našem zamejstvu, lahko ugotovimo, da nam ta predbožični čas prinaša pomembne novosti. Slovenija ima novo vlado, na prvo decembrsko nedeljo je bil umeščen novi ljubljanski nadškof in slovenski metropolit. Vse to nas navdaja z upanjem in pričakovanji. Novi slovenski premier se je takoj na začetku odločil, da se bo neposredno zavzemal za rojake, ki živijo izven meja domovine. Tudi misli novega nadškofa, izrečene v številnih intervjujih in na sami umestitveni slovesnosti, pričajo o njegovi pastoralni vnemi in o želji po prenovi, po poglobljanju in osmišljanju slovenske vernosti.

V Trstu so se spomnili stoletnice Narodnega doma z dvema pobudama. Na pročelju so odkrili dvojno spominsko ploščo, in sicer v italijanskem in slovenskem jeziku. Slovensko besedilo se glasi: *Središče slovenskega kulturnega in gospodarskega življenja v Trstu, zgrajeno po načrtih arhitekta Maks Fabianija, je 13. julija 1920 zgorelo v plamenih nacionalistične nestrpnosti - NARODNI DOM - danes spet zaživi v novi zavesti skupnega evropskega doma. 1904-2004.* Tržaška univerza, ki sedaj uporablja Fabianijevo stavbo kot sedež Visoke šole za prevajalce in tolmače, je s postavitvijo plošče javno priznala, da je bil to nekoč slovenski Narodni dom, nakazala pa je tudi možnost njegove nove uporabe kot skupnega evropskega doma. Plošči bosta odslej pričali o vlogi in o usodi za vso slovensko narodnostno skupnost pomembnega Narodnega doma.

Popoldne istega dne je bila v veliki dvorani Narodnega doma spominska prireditev. V kratkem času smo tako doživeli dve pomenljivi svečanosti: ob stoletnici goriškega Trgovskega doma in ob stoletnici tržaškega Narodnega doma. Z množično udeležbo na obeh manifestacijah so slovenski ljudje pokazali, da jim je pri srcu usoda naših dveh kulturnih hramov.

Kljub nekaterim pozitivnim razpletom in neštetim spodbudnim besedam, ki smo jih slišali ob teh priložnostih, se zavedamo, da je pot do uresničitve naših želja v zvezi z domovoma, ki nam pomenita simbol nacionalne identitete, še dolga in težavna. Bog ne daj, da bi po tako dostojnih in navdušenih proslavah obeh stoletnic skrb za pametno rešitev vseh vprašanih tonila v ravnodušnost in pozabo. Predbožični čas je v Gorici zaznamovala sugestivna slovesnost, pri kateri sta goriški in novogoriški župan prižgala luči na mogočni cedri, ki raste na tej strani meje, okrasili pa so jo Novogoričani. Ob mozaiku, simbolu odprte meje in medsebojnega sodelovanja, se je zbralo veliko ljudi. Prisluhnilo so obema županoma, godbi in pevskim zborom z obeh strani. Na znanem in še vedno neimenovanem trgu pred svetogorsko postajo so se Goričani in Novogoričani pod bogato razsvetljenim drevesom ponovno počutili kot ena sama velika družina.

Take in podobne pobude krajšajo razdalje in pospešujejo zблиževanje, zato so nam vsem dobrodošle. Božično oznanilo miru naj bo vselej vodilo vsem poklicnim in odgovornim za sožitje med narodi.

Foto Kroma

“Ob prehodu iz XIX. v XX. stoletje je narodno gibanje tržaških Slovencev doseglo svoj vrhunec. Mejniki tega razvoja je bila ponosna stavba Narodnega doma v središču mesta, na nekdanjem Vojaškem trgu št. 2 (Piazza Caserma). Narodni dom je bil nedvomno izraz narodnega, političnega, kulturnega in gospodarskega preporoda in razvoja Slovencev iz Trsta in okolice. Ob svojem vzponu so Slovenci v Trstu za sabo potegnili še ostale Slovence (Hrvate, Srbe, Črnogorce, Čeha). Zato lahko istočasno govorimo, da je bil Narodni dom slovensko, a obenem tudi slovensko središče.” Tako je pričel svoj poseg zgodovinar in ravnatelj Narodne in študijske knjižnice v Trstu, Milan Pahor, na svečanosti ob 100-letnici Narodnega doma. Njegove besede so bile prepredene seveda z zgodovinskimi orisom zametkov, ki bi v skopem številu let privedli do uresničitve enkratnega načrta tržaških Slovencev. “Pobuda je stekla najprej na narodnem in političnem polju, malo kasneje pa še na gospodarskem in finančnem. Spomladi

1900 se je zbral pripravljali odbor za ustanovitev društva Narodni dom v Trstu. (...) Iz seznama oseb je jasno razvidno, da je pobuda nastala v krogu Političnega društva Edinost. Društvo je imelo narodno in politično vlogo, ki je dajalo projektu Narodni dom potreben zagon in podporo, ozaveščalo prebivalstvo na zborovanjih in srečanjih, usmerjalo javno mnenje s podporo dnevnika Edinost. (...) V obdobju 1902 - 1903 so pospešeno tekla dela na gradbišču. (...) Pri tem moramo nedvomno ceniti hitrost izpeljave celotnega projekta. Do nakupa zemljišča je prišlo leta 1901, v letu 1902 je bil izdelan načrt arhitekta Maks Fabianija in šele nato so stekla gradbena dela. Do decembra 1903 je bila stavba že pod streho, do poletja 1904 pa so opravili še notranja dela. (...) Osrednje otvoritvene svečanosti in osrednje manifestacije ni bilo. Od poletja do zime so se zvrstila odprtja posameznih delov Narodnega doma, od avgusta 1904 pa vse do januarja 1905. (...) 16 let je stavba Narodnega doma v Trstu služila svojemu namenu. V spremenjenih okoliščinah po prvi svetovi vojni je postala tarča nasilnega dejanja fašističnih skupin v Trstu, kjer je bila simbol slovenske in slovanske prisotnosti v samem mestnem jedru. Požig Narodnega doma dne 13. julija 1920 je

Narodni dom, 10. decembra 2004

Foto IG

treba postaviti v okvir vsesplošnega načrtnega napada fašističnih in nacionalistinih skupin tistega dne na simbole slovenske in slovanske prioritosti v mestu, saj je bilo takrat od 18. do 24. ure napadenih kar 21 raznih sedežev politične, narodne, gospodarske in kulturne narave. Bila je to prava šentjernejska noč tržaških Slovencev in Slovanov.” “Fašizem je zablestel tudi v teh plamenih, prišla je druga svetovna vojna, ki ga je pobrala, prišlo in prešlo je marsikaj drugega, a mi smo desetletje za desetletjem gledali to moderno in ponosno stavbo ne samo kot pričo preteklosti, ki se ne vrača, temveč tudi kot možnost, ki se lahko uresniči”, je na svečanosti poudaril predsednik SSO Sergij Pahor. “Pred dnevi smo prav tako praznovali stoletnico Trgovskega doma v Gorici. Tam nismo imeli niti vstopa v stavbo in vendar ne tu ne tam niso sklepi osporavanega in spornega paritetnega odbora odločujoči za to, da bi začeli končno v konkretnem izvajati zakon glede uporabe obeh domov. Ni razlogov, da ne bi začeli uresničevati to, kar državni zakon predvideva in določa.” Predsednik SKGZ, Rudi Pavšič, pa je srž petkove slovesnosti izenačil s katarzo, ki je po vojni še nismo doživeli. “Mi potrebujemo katarzo, imenujmo jo spravo ali kakorkoli že, vendar potrebujemo očiščenje. Ne gre za pozabo, ampak za voljo, da bomo spomin razumsko obvladali in da ne bomo njegovi sužnji. To je predpogoj za drugačno prihodnost mesta, dežele, Slovencev in Italijanov, Slovenije in Italije in vseh tistih ljudi in narodov, ki so se znašli v peklenskem vrtincu, ki je rasel iz ognjenih zubljev Narodnega doma”.

Igor Gregori

Intervju

Joe Valenčič
o vitalnosti in
podvigih
slovenskih
rojakov
v Ameriki

3

Etnografski muzej

Pomorsčak
Bruno Volpi
Lisjak je
slovenski
javnosti
predstavil
pozabljeno čupo

11

Sporočilo uredništva

Božična številka Novega glasa bo izšla v četrtek, 23. decembra. V tisk jo bomo poslali v ponedeljek, 20. t.m., in ne v torek kot običajno. Zato prosimo sodelavce, naj svoje prispevke pošljejo najkasneje do nedelje, 19. t.m., opoldne.

Kam plove Italija?

Ne boj, mesarsko klanje!

Notranjopolitično dogajanje v Italiji čedalje bolj pogojuje priprave na deželne in državnozbornske volitve. Konec prejšnjega tedna sta skoraj istočasno - seveda v različnih krajih - imela prva prava "volilna shoda" Silvio Berlusconi za svojo stranko Naprej Italija (FI) in posredno za Dom svoboščin ter Romano Prodi za celotno levosredinsko zavezništvo. Na odru, na katerem je nastopal predsednik vlade, so s transparentov vsakogar naravnost bodle v oči tri angleške besede: NO TAX DAY ali po naše Dan brez davkov. Berlusconi tudi tokrat ni zatajil samega sebe: še vedno je namreč trdno prepričan v privlačno moč bombastičnih gesel, ki jih široki javnosti posredujejo televizijski mediji. Na shodu je s skoraj mladostno zagnanostjo zavrnil preveliko vlogo, ki

si jo lasti država na področjih človekovega in družbenega življenja, ker naj bi se na ta način hromila in omejevala ustvarjalnost človeka. Svoje politične nasprotnike je seveda spet prikazal kot nepoboljšljive "komuniste", pozabljajoč ali morda ne vedoč, da je "izumiranje države" v svojih mladih letih napovedoval tudi sam Karl Marx. Berlusconi je tudi potrdil, da bo njegova vlada izpolnila vse obveze in volilne obljube, med njimi tudi volilno reformo in odpravo t.i. "par condicio", to je pravico vsake stranke do enakopravnega nastopanja na javnih sredstvih množičnega obveščanja, to je po radijskih valovih in na televizijskih zaslonih državne družbe RAI. "Krivično in nedopustno je - je naglasil predsednik vlade -, da RAI stranki Naprej Italija (FI), ki na

volitvah prejema 30% glasov celotnega volilnega zbora, odmerja na radiu in televiziji enak čas, kot ga določa strančica, ki prejema na volitvah glasove 1% volilnih upravičencev. Berlusconi je politični tekmeč Romano Prodi je svoj prvi volilni nastop imel v Milanu. Na odru so ob tej priložnosti bili voditelji vseh levosredinskih strank, desetisočglava množica v veliki športni palači pa je najbolj navdušeno ploskala, ko je govornik poudarjal, kako je za zmago na volitvah odločilna predvsem enotnost vseh nastopajočih strank in skupin volilnega zavezništva. Prodi je s povzdignjenim glasom izustil trikrat NE! Levosredinsko zavezništvo odločno odklanja spreminjanje republiške ustave v smislu "devolucije", kakršno je odobrila se-

danja Berlusconi je parlamentarna večina, odločno zavrača reformo sodstva, ki jo je odobrila prav ista večina, a se mora o njej izreči še predsednik republike Ciampi, ter prav tako odločno odklanja spremembo volilnih predpisov. Desni sredini je govornik očital, da vlada nemoralno, ker "pojmuje politiko kot izmenjava, kot zasebno korist in kot blago"; nemoralna je tudi zato, ker "nagrajuje redke posameznike in spravlja v negotovost vse ostale". Naravnost cvetijo zakoni, ki koristijo posamezniku ali ožji skupini, v parlamentu pa se razvrščajo odvnetiki, ki branijo le svoje ozke koristi. Tudi leva sredina je za nižanje davkov - je zaključil Prodi - a to naj velja za dohodke od dela ter za srednjepozorne dohodke, medtem ko je treba odločno spoštovati načelo

progresivnosti, kar pomeni, "kdor več ima, več da". Le nekaj ur po obeh volilnih shodih pa je naravnost butnila na dan nova senzacija. Sodišče v Palermu na Siciliji je zaradi "zunanega" sodelovanja z mafijo obsodilo na devetletno zaporno kazen enega Berlusconijevih najtesnejših sodelavcev v stranki Naprej Italija. Ta je senator Marcello dell'Utri, ki ga je Berlusconi pred dnevi določil za voditelja skupine tisoč mladih strankinih propagandistov, izbranih na selekciji po načelih, ki veljajo za management in marketing. Gre sicer za prvostopenjsko razsodbo, vendar vladajoča stran že spet na vso moč nanaša, da gre za razsodbo, v ozadju katere naj bi bila politika. To pomeni, da se obnavlja "vojna proti sodnikom, ki naj bi si prilasčali tudi zakonodaj-

no oblast in bili torej v službi politike. Očitno je bila le muha enodnevnica razsodba v Milanu, ki se je neposredno tikala predsednika Berlusconi. Iz razsodbe izhaja, da obtoženec dveh hudih kaznivih dejanj ni zagrešil, za tretje dejanje, to je za podkupovanje sodnika, pa so mu bile priznane olajševalne okoliščine in je obtoženec bil oproščen zaradi zastaranja. Gonja proti sodnikom je za nekaj ur prenehala, vendar je treba omeniti, da je bivši predsednik republike Cossiga kljub takemu zaključku afere javno pozval Berlusconi, naj odstopi. Glede na vse, kar smo napisali, bi lahko s Prešernom vzklknili: "Ne boj, mesarsko klanje"! Tako po sedanjih znakih nakazuje nadaljnji razvoj političnega dogajanja v Italiji.

Drago Legiša

Slovenska manjšinska koordinacija pisala Pukšiču

Za tesno in plodno sodelovanje

Spošt. FRANC PUKŠIČ
Državni sekretar
za Slovence v zamejstvu in po svetu
pri predsedniku Vlade RS
Gregorčičeva 20
1000 LJUBLJANA

Spoštovani, dovolite, da Vam v imenu Slovenske manjšinske koordinacije in tudi osebno izrečem čestitke ob imenovanju za državnega sekretarja pri predsedniku vlade, zadolženega za Slovence v zamejstvu in po svetu. Prepričan sem, da boste odgovorno funkcijo opravili učinkovito, kot je bilo doslej uspešno Vaše delo na čelu parlamentarne komisije za Slovence po svetu in v zamejstvu. V teh letih ste si nabrali veliko znanja in občutljivost do problematik zamejskih sredin, kar smo globoko cenili. Slovenske manjšinske skupnosti so od nekdanj z veliko pozor-

nostjo sledile dogajanju v Republiki Sloveniji in njenim uspešnim prizadevanjem pri osamosvojitvi ter pri vključevanju v evropske in evroatlantske organizacije. Novi časi in epohalne spremembe zahtevajo tudi od slovenskih narodnih manjšin primerne pristope in odgovore. V tem smislu je potrebno kar se da tesno in plodno sodelovanje med vsemi Slovenci: med pripadniki manjšin in Slovenci v Sloveniji. Predstavniki manjšinskih krovnih organizacij iz Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške smo se združili v koordinacijo, da utrdimo naše sodelovanje in izdelamo razvojne strategije za uveljavitev slovenske kulture in jezika. V koalicijski pogodbi ste posebno poglavje posvetili tudi Slovincem v zamejstvu in po svetu, kar ocenjujemo kot dobro izhodišče za nadaljnje sodelovanje, saj povsem drži, da "Slovenci v zamejstvu in po svetu skupaj z

Republiko Slovenijo sestavljajo skupni slovenski kulturni prostor in so enakovredni del enotnega slovenskega naroda." Obenem podpiramo tudi potrebo Republike Slovenije po uveljavljanju politike sodelovanja z drugimi državami na področju kulture, športa, znanosti in gospodarskih dejavnosti in da Slovenci, ki živimo zunaj matične države, smo pri krepitevi takšnega sodelovanja zelo pomembni dejavniki, ki naj ga v svojih delovnih programih upoštevajo vse institucije v RS. Novo koordinacijsko telo - SLOMAK - naj postane zato poglavni dejavnik in povezovalac slovenskih manjšin v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem. V dogovoru s pristojnimi institucijami v Sloveniji naj izoblikuje strategijo za skupni razvoj. Spoštovani Franc Pukšič, v pričakovanju srečanja z Vami, ko Vam bomo celovito izpostavili pričakovanja in problematiko Slovencev v sosednjih državah Republike Slovenije, prejmite prijazen pozdrav in voščila ob bližajočih se praznikih. Rudi Pavšič
Predsednik SLOMAK

Bojkot paritetnega odbora

V petek, 10. decembra, se je na deželnem seježu v Trstu sestala paritetni odbor, ki je na dnevnem redu imel odgovor državnim organom glede seznama občin, v kateri naj bi se izvajal zaščitni zakon. Po odobritvi zapisnika zadnje seje, je član odbora Ritossa zapustil sejno dvorano in s tem povzročil nesklepčnost zasedanja. Za sklepnost je namreč potrebnih vsaj polovico članov italijanskega jezika in enako število slovenskih pripadnikov. Pri tem seveda gre za politično potezo, saj večina italijanskega dela paritetnega odbora si na vse načine prizadeva, da bi one-

mogočila delovanje odbora in s tem izvajanje zaščitnega zakona. Ker gre za pravi politični bojkot, je treba poiskati politično rešitev iz tega nevzdržnega stanja. Ker največ članov odbora imenuje dežela Furlanija-Juljska krajina, je ta prva na potezi, da zamenja tiste pripadnike, ki bojkotirajo odbor. Od skupnih dvajsetih članov jih namreč šest imenuje deželni odbor in sedem deželni svet. Illy in Tesini se morata čimprej aktivirati in v paritetni odbor imenovati take predstavnike, ki bodo sodelovali pri uresničevanju zaščitnega zakona.

Ozadje ukrajinske krize

Kdo je Viktor Juščenko?

Dogodki v Ukrajini po spornih izidih drugega kroga volitev novega predsednika vlade 21. novembra so razgibali domala vso svetovno diplomacijo. V ospredju pozornosti je bil oziroma je voditelj parlamentarne opozicije Viktor Juščenko, ki mu je brez posebnih težav uspelo spraviti ljudske množice na ulice z zahtevo po razveljavitvi oziroma ponovitvi drugega kroga volitev. Vrhovno državno sodišče je to zahtevo osvojilo in za 26. december določilo ponovitev volitev.

Kdo je Viktor Juščenko, ki je s svojim vztrajnim in odločnim nastopom pritegnil ne samo veliko medijsko pozornost, ampak tudi v političnem pogledu spravi pokonci politike doma in v tujini? Rodil se je pred 50 leti v vasi Noruživka v vzhodnem delu Ukrajine tik ob meji z Rusijo. Zrasel je v sovjetskem sistemu in je po razglasitvi ukrajinske neodvisnosti leta 1991 zasedal pomembna mesta. Pred leti je bil, recimo, ravnatelj glavne ukrajinske banke. Pravijo, da se je na tem mestu posebno izkazal leta 1998, ko mu je uspelo državo rešiti pred najhujšimi posledicami ruskega finančnega zloma. Od decembra 1998 do aprila 2001 je bil predsednik ukrajinske vlade. Na to mesto ga je namreč imenoval predsednik države Leonid Kučma, ki je nato za primercja imenoval Viktorja Janukoviča, sedanjega Juščenkovega tekmeča. Kot predsednik

vlade je veljal za reformatorja in vse javnomnenjske raziskave zadnjih let so ga prikazovale kot najpriljubljenejšega ukrajinskega politika. Ima pet otrok, dva iz prvega zakona in tri iz drugega zakona. Njegova druga žena je ameriška državljanka ukrajinskega rodu, ki

je delala v ameriškem zunanjem in finančnem ministrstvu ter v Beli hiši. Pravijo, da ima precej zaslug za možovo prozahodno usmeritev. Odnosi med Juščenkom in dolgoletnim predsednikom države Kučmo so se po letu 2001 skrhal, ker je Juščenko kot predsednik vlade stopil na prste gospodarskemu mogotcu, tesno povezanemu s predsednikom Kučmo. Kljub aferi okrog posojil Mednarodnega denarnega sklada je ohranil podobno nepokvarjenega politika.

Na začetku letošnje volilne kampanje prve dni septembra se je udeležil večerje, ki jo je bil priredil voditelj državnih tajnih služb. Ko se je vrnil domov, je začel čutili znake nenavadne bolezni. Nato je šel na pregled v eno najboljših dunajskih klinik. Zdravnikom do danes ni uspelo neizpodbitno ugotoviti vzroka za njegovo bolezen, zaradi katere se mu je izkazal obraz v čudne gube oziroma brazgotine, kar lahko vsi opazimo na televizijskih slikah. V opozicijskih političnih krogih trdijo, da so ga hoteli zastrupiti. Možnost zastrupitve dopuščajo tudi zdravniki omenjene dunajske klinike, vendar gotovih dokazov o tem nimajo, kot sami izjavljajo. Po razveljavitvi drugega kroga volitev z dne minulega 21. novembra, je ukrajinski parlament minuli teden na močne notranje in zunanje pritisk sprejel paket zakonov o reformi volilnega zakona in nekatere ustavne spremembe. S tem naj bi se zagotovila napovedana izvedba svobodnih in poštenih volitev prihodnjega 26. decembra. Opozicija računa, da bo njen kandidat Juščenko na teh volitvah zmagal s prepričljivo večino.

Tako visoki predstavnik Evropske unije za skupno zunanjo in varnostno politiko Javier Solana kot ameriški zunanji minister Colin Powell sta pozdravila sprejetje omenjenih volilnih reform, ki odpirajo pot za rešitev težke politične krize v Ukrajini.

Alojz Tul

Povejmo na glas

O zakonitem trgovanju z orožjem

Nedavna pobuda Italije, naj bi v večjih količinah prodajala orožje Kitajski, v javnosti nemara ni vzbudila večje pozornosti. Lahko pa bi jo in to upravičeno, saj se je ponovno pokazalo, kako smo obkroženi z velikimi in kar velikanskimi protislovji. Protislovje je slej ko prej že v dejstvu, da obstaja trgovina z orožjem, ki je zakonita. Sprejeta je s strani najvišjih državnih, demokratično izvoljenih predstavnikov, odvija se torej povsem nesporno in predstavlja določen del proračuna. Italija je med svetovnimi izvozniki orožja na sedmem mestu za Združenimi državami Amerike, Rusijo, Francijo, Nemčijo, Veliko Britanijo in Ukrajino ter ga je, kot zatrjuje objava v dnevnem časopisu, v zadnjem letu prodala za 1,787 milijarde ameriških dolarjev. Do sem vse v redu in prav, razen v kolikor ne pomislimo, da ne gre za prodajo žita, oblek, pohištva, računalnikov ali avtomobilov - gre za prodajo orožja. In orožje je orodje, ki ima poseben namen in ga ni mogoče uporabiti v druge namene kot te, ki jih ima orožje. Prav gotovo je vsakomur jasno, kaj orožje je in tu smo že pri protislovju, v katero smo zelo močno vkljenjeni: smo za mir in nismo za vojno, sebi in drugim želimo mir in vendar proizvajamo orožje. Proizvajamo ga najprej za svojo obrambo, toda stvari gredo dlje - ne proizvajamo ga le za svojo obrambo, ampak ga tudi prodajamo drugim. Sicer pa, povpraševanje je vse večje, v zadnjem času se letno poviša za okrog 30 odstotkov. Od svetovne vojaške industrije živijo tisoči ali kar stoti-

soči, brezštevilne družine torej, po zaslugi prodaje orožja je za nekaj malega višja celo naša življenjska raven. Z eno besedo: ustvarjamo sredstva za vojno, ustvarjamo torej slabo, da mi sami ne bi živeli slabše in to je res protislovje, ki ga je težko ne opaziti. Odgovor, da je bilo vedno tako, nam ne more zadostovati, tovrstno protislovje je v bistvu bolečina, ki je ni mogoče dolgo prenašati, mogoče jo je le pozabiti. In vendar je vprašanje, če je prav, da jo pozabimo, ne da bi poskušali odpraviti razloge zanjo. Pa tudi če jo pozabimo, kaj nekje v sebi vendar ne čutimo, da z našim prizadevanjem za mir nekaj ni v redu in da smo hočeš nočeš soodgovorni za vse, kar se v svetu dogaja? Ne nazadnje, kaj se nam res zdi tako zelo sanjska tista znana prerokova misel, da bo svet nekoč, ko bo človek po svoji odločitvi pripustil vase blagodejnost nenasilja, lep in brez nevarnosti, saj bo "volk prebival z jagnjetom, panter ležal s kozličkom. Tele, lev in ovca bodo skupaj ... Krava in medvedka se bosta skupaj pasli, njih mladiči bodo skupaj ležali." In enak mir naj bi seveda zavladal med ljudmi, najprej v zasebnih odnosih in potem v odnosu enega naroda do drugega naroda, ene države do druge države in tako med vsemi državami, narodi in posamezniki. Za ta cilj pa bomo morali storiti dosti več, sicer si bomo še naprej prizadevali za srečno in mirno sobivanje, istočasno pa dopuščali in celo omogočali uporabo sile in uničevanja.

Janez Povše

Pogovor / Joe Valenčič

To je naš vzporedni slovenski svet

Joe Valenčič je izjemna osebnost, primorski rojak, polietričen prosvetni delavec, ki raziskuje, oživlja in širi slovensko ljudsko kulturo med rojaki v Ameriki. Zbira zanimive zgodbe o znamenitih izseljenih rojaki v različnih segmentih ameriške družbe v zadnjem poldrugem stoletju (od Hollywooda do polke, od gledališč do opernih hiš, od sociale do politike), ki delajo čast vsemu našemu narodu in so - žal - še premalo poznane. Delal je pri mestnem muzeju v Clevelandu, nato pri dveh ameriških založbah, pri podjetju športnega, kulturnega in "show" menedžmenta IMG ter kot vodja urada za stike z javnostmi, komuniciranje in založništvo pri clevelandski univerzi. Danes se poseveča raziskovanju in vrednotenju zakladnice slovenskega izseljenstva, njegove raziskave pa so podlaga za založniške projekte, tako npr. za vodnik po slovenski Ameriki, za zgodovino ameriških Slovencev skozi stare fotografije, za knjigo o Slovencih v Hollywoodu, o slovenski ameriški glasbi itd. Na področju prosvete je predsednik zveze clevelandskih društev Slovenske narodne dobrodelne družbe (Slovene National Benefit Society) s stoletno zgodovino, ustanovni član, odbornik in zgodovinar pri Slovenskem glasbenem muzeju (Polka Hall of Fame and Museum), pa še podpredsednik Slovenske narodne čitalnice (Slovenian National Library), ustanovljene v Clevelandu pred 98 leti, in še in še bi lahko naštevali. A pustimo, da nam spregovori sam...

Pred petimi leti ste že bili gost na našem uredništvu. Kaj se je spremenilo v tem času med slovenskimi rojaki v Clevelandu, ki velja za eno največjih slovenskih mest?

Vsi smo pet let starejši. Zgodilo se je več stvari. Pred nekaj leti smo imeli deset slovenskih domov; dva sta medtem zaprla. Obenem smo odprli nov dom zraven naše župnije Marije Vnebovzete; stal je tri milijone dolarjev, notri je prostor za 400-500 ljudi. Mislim, da smo malo bolj koncentrirani. Odkar je Slovenija postala samostojna, vidim, da se mladi na bolj zanimajo za to, kar je slovensko. Sami pogledajo na geografsko karto in jim je bolj jasno, kje država leži. Moj nečak, star 28 let, mi je pred mesecem dni rekel, da bi se učil slovensčine. Zdelo se mi je čudovito! Žal ima tudi Cleveland, kot mnoga druga mesta, resne težave: tovarne so se zaprle ali odselile, imamo veliko revščino. Vse to vpliva na mlade, ki se selijo tja, kjer lažje dobijo delo. To se dogaja ne le Slovincem, ampak tudi drugim etničnim skupnostim. Še vedno pa imamo vitalno življenje: vsak dan imamo radijske oddaje, konec novembra smo imeli največji slovenski glasbeni festival, poleti smo imeli srečanja naših zborov in druge festivale. Ko se eno okno zapre, se drugo odpre... Kakšen zbor je bil ukinjen, potem pa se ustanovi kaj podobnega, na drug način.

Omenili ste novo, zajetno dvorano. Kdo jo je financiral?

Vse so dali farani. Čemu pa je dom namenjen? Ta stoji blizu naše župnije; doslej namreč nismo imeli prave dvorane. Če bo to škodilo drugim slovenskim domovom, še ne vem. Nekateri slovenski kulturni domovi so namreč v

dobrem stanju, drugi pa manj. **Koliko ljudi se zbira okrog župnije Marije Vnebovzete? Pravzaprav imamo v Clevelandu tri župnije; največja, sv. Vid, šteje okrog 1.100 družin, Marija Vnebovzeta približno 900 družin, sv. Lovrenc okoli 200 družin. Za slednje se malo bojimo, koliko bo lahko še obstajala.**

Vaši predniki so bili Primorci. V Clevelandu obstaja tudi Primorski klub. Nam lahko kaj poveste o njem?

Samo v Clevelandu imamo vsaj 50 raznih društev, tako da vsaka slovenska naselbina ima vsaj po eno društvo. Primorski klub deluje več kot 50 let; v Clevelandu se je namreč naselilo veliko ljudi tudi s Krasa, ki so tam ustanovili svojo organizacijo. Prirejajo po dve veselici letno. Ne vem točno, koliko jih je, a dvorane so vedno polne. Iz Toronta, kjer je največ Primorcev, redno prihajajo avtobusi v Cleveland, tako da se sorojaki srečujejo. Pri njih so že nastopili Vlado Kreslin, Saša Pavček, Trio Snežnik iz Ilirske Bistrice in drugi ansambli.

Na naših banketih imamo vedno slovensko kuhinjo: pohanega piščanca, dunajski zrezek ali ječmen s kokošnjimi jetrci, seveda na primorski način. Danes je sicer težko najti dobre slovenske kuharice, ki bi kuhale za naše bankete; zato so se dela prijeli moški. Vsako leto imamo tudi piknike. Naše dame so že v letih, zato so se naučili mesiti in cvreti odlične krofe tudi moški.

Kakšne so te vaše veselice in druge oblike druženja?

Imamo večerjo in ples, ponavadi v dveh farmah izven mesta. Ljudje se združujejo ob nedeljah popoldne; vsakokrat pride igrat drug ansambel, prodajamo sendviče, kranjske klobase, krofe, pijačo. To delamo vse od leta 1938 dalje. To je najbolj pogost poletni način druženja. Spomladi in jeseni pa imamo koncertne sezone; vsako soboto in nedeljo prihaja kakšen zbor, ki pripravi koncert. Moja sestra vodi slovenski otroški zbor, ki je že nastopal tudi po Sloveniji; v Clevelandu imamo slovenski glasbeni muzej, kakršnega nima niti Slovenija. Imamo tudi slovenski dom za ostarele, ki se bo v kratkem razširil in šel tulin v novo stavbo izven mesta; tako bomo imeli dva doma. Dosedanji ima do dvesto postelj.

Imamo tudi druge festivale in piknike. Septembra smo imeli prvi festival kranjskih klobas; prišlo je sedem mesarjev, ljudje so lahko izvolili najboljšo klobaso. Prisotnih je bilo 800 ljudi, tako da bomo pobudo gotovo nadaljevali.

Kakšen pa je pogovorni je-

Foto DPD

zik med vami?

Ovisno je od skupine do skupine. V Primorskem klubu se pogovarjajo po slovensko. Na splošno pa v društvih slovenski jezik izginja, kar je uspeh asimilacije. Mi smo hoteli biti Američani, kar pomeni, da bomo samo še nekaj časa Slovenci, potem pa bomo Američani. Še zmeraj imamo dve sobotni slovenski po župnijah, eno v Chicagu, drugo v Torontu. Vsek tečaj ima po 30-35 otrok, ki prihajajo od časa do časa tudi v Slovenijo na turneje. Moram pa reči, da slovenska glasba nadomešča slovenski jezik; harmonike so nadomestile slovensčino. V nekaterih državah, kot npr. v Minnesoti, sploh ne govorijo več slovensko, je pa še vedno močna slovenska identiteta preko glasbe. To nas zdaj združuje kot narod.

Ali mladi sprejemajo jezik in kulturno dediščino staršev in starih staršev kot vrednoto, ki jo je vredno ohranjati in razvijati?

To je odvisno tudi od družin. Seveda je več zanimanja, odkar je Slovenija samostojna.

Kaj nam lahko poveste zanimivega o svoji raziskavi o znamenitih Slovincih v Novem svetu? Predstavili ste jo že v Ljubljani in prejšnji teden v Gorici...

Znanstvenoraziskovalni center SAZU v Ljubljani me je povabil, naj kaj povem o tem. Mirjam Milharčič Hladnik je namreč priredila posvet o položaju Slovencev po svetu in me spodbudila, da bi predstavil svoj multimedijijski projekt o ameriških Slovincih v zgodovini. Najbolj znana Slovenka je trenutno Melania Knaus, zarodenka slovitega ameriškega milijarderja Donalda Trumpa. Ona je bila manekenka v Ljubljani in Parizu, izselila se je v

New York in pred petimi leti je srečala Trumpa. Bila je že izvoljena za eno desetih najboljših žensk v Ameriki. Med filmskimi igralkami je znana Lolita Davidovich; oče je bil rojen v Beogradu, mati pa je Slovenka. V začetku 20. stoletja je bila znana Ana Clemens, prava legenda v državi Michigan; borila se je za delavske pravice, pomagala stavkarjem v rudnikih bakra, nekajkrat je bila aretirana; združila je žene stavkarjev. Pred nekaj leti so naredili pravo opero o njenem življenju. Slovenke so dosegle zavidljive uspehe v svetu filma in glasbe, pa tudi v športu, tisku in politiki; njihova največja zasluga pa je ta, da vzdržujejo slovenske ustanove.

Kakšen pečat daje slovenska skupnost clevelandski družbi danes?

Še zmeraj imamo močno identiteto in vidljivost v javnosti. To se opazi v trgovinah s slovenskimi napisi in izdelki, pa tudi naši plesi in orkestri so vedno na glasu. Cleveland je vedno bil večkulturno mesto; v njem je namreč prisotnih okrog sto različnih narodnostnih skupin. Tu je največja koncentracija Slovencev, Madžarov in Slovakov v Ameriki.

V svojem raziskovalnem delu ste nabrali ogromno informacij - med drugim - o vplivu ameriških Slovencev na ameriško glasbo in kinematografijo. Ste v zadnjih časih odkrili še kaj novega?

Najbolj smo znani za glasbo. V desetletju po drugi svetovni vojni je bila slovenska ameriška polka krepko razširjena po vsej Ameriki. Njen "kralj" je bil Frank Yankovich, ki je igral slovensko polko na tak način, ki je ugajal Američanom. Slovenska besedila je prevajal v angleščino, tako da

so jih ljudje radi prepevali. Ta vesela glasba je našla rodovitna tla v pravem času, saj se je komaj končala vojna, še prej je bila huda gospodarska kriza. Ljudje so si želeli sprostitve, veselja, družabnosti. Yankovich in drugi ansambli so zato tedaj sklepali veliko pogodb in želi veliko uspehov. Znani so bili tudi bratje Vadnal, po rodu iz Sežane, in razni drugi. Ta glasba je še vedno živa; po Ameriki jo igra več kot 200 skupin. Leta 1986 so v Kaliforniji dali Yankovichu "grammy" za najboljšo ploščo polke. To je dalo pobudo, da bi ustanovili zbirko ali muzej, ki bi ohranjal to glasbo in delal promocijo za slovensko kulturo v Ameriki. Istega leta smo tako ustanovili - tudi jaz sem bil v ustanovnem odboru in sem še vedno kustos in zgodovinar - interaktivno razstavo o zgodovini te glasbe. Imamo tudi prodajalno za CD-plošče in slovenske suvenirje. Kdor prihaja iz Slovenije, se ne more načuditi vsemu temu. Zanimivo je, da prve slovenske plošče niso nastale v Sloveniji, ampak v New Yorku, in to med prvo svetovno vojno. V letih 1916-35 je bilo posnetih okrog 400 slovenskih plošč. Preko našega muzeja iščemo soproducenta, da bi vse to posneli digitalno in izdali arhivsko zbirko.

Ne morem reči, da so Clarke Gable, Paul Newmann ali Jerry Lewis bili Slovenci; so pa zraven njih igrali tudi naši ljudje. Pomislite samo na Lolito Davidovich, Amy Dolenz (njen stari oče je bil rojen v Gorici) in mnoge druge.

Primorci smo pa res vitalni...

Opazil sem, da je večina današnjih kulturnikov pri nas po rodu s Krasa. Nisem sociolog, toda njihovi - kot tudi moji - starši so zrasli pod vplivom Italije. Njihova identiteta je bila potlačena, zato se je potem, ko so prišli v Ameriko, lahko razsvetela, kar je močno zaznamovalo tudi otroke, tako da se učijo slovensčine, so dejavni in uživajo to kulturo. Primorci smo pa tudi dobri komunikatorji; dobro govorimo in pišemo v angleščini. Moja sestra Cilka in njen mož pa tudi veliko drugih so časnikarji in publicisti. Torej se nismo zanimali samo za slovenski jezik, ampak smo vzljubili tudi ameriškega.

S čim se trenutno ukvarjate?

Vsi me sedaj spodbujajo, naj napišem kakšno knjigo. Pripravil sem štiri predloge, ki so naleteli na zanimanje pri ameriških založbah; gre npr. za vodič po slovenski Ameriki ali za zgodovino ameriških Slovencev v starih fotografijah ali knjigo o Slovencih v Hollywoodu. Pred kratkim sem obiskal Knjižni sejem v Lju-

bljani, kjer sem se srečal s predstavniki nekaterih založb. Upam, da bo lahko izšlo kaj o Slovencih v Ameriki tudi v domovini. Vidim namreč, da se dosti ne ve, stikov je malo. Mi smo itak nekaj vzporeden slovenski univerzum. Izšli smo iz Slovenije in se razvili po drugačni poti.

Na kakšen način ohranjate in gojite stike z matično domovino Slovenijo?

Menim, da smo imeli tesnejše povezave pred osamosvojitvijo Slovenije. V letih 1960-70 so bili poceni charterski leti iz Clevelanda do Ljubljane; z enim samim avionom si bil v sedmih urah in pol za 300 dolarjev na Brniku. Samo v letu 1972 je prišlo v Ljubljano 3.000 Američanov. To je bilo krasno! Zdej so te povezave redkejšje, letalo stane ogromno. Z druge strani pa moram reči, da smo prvič v zgodovini začeli prejemati finančno pomoč Slovenije za dejavnosti kulturnih ustanov. To se je začelo pred kakimi desetimi leti. Urad za Slovence po svetu nam je finančno pomagal obnoviti slovenski kulturni dom v Clevelandu, cerkev sv. Cirila v New Yorku itd.

Kaj menijo clevelandski Slovenci o ponovni izvolitvi predsednika Busha?

Težko je kaj povedati, ker nimamo dostopa do podatkov o volitvah po narodnosti. Kot anekdoto lahko povem, da za vsakega Slovenca, ki je volil za Busha, se najde Slovenec, ki je volil za Kerryja, tako da smo prav tako razdvojeni, kot je bila vsa Amerika.

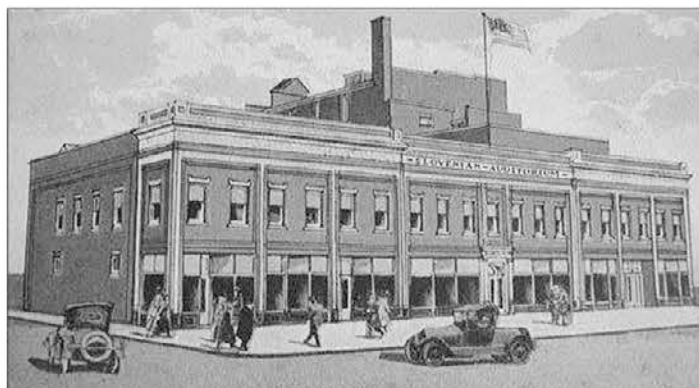
Pred nekaj meseci je umrla vaša mama in ustanovili ste sklad, ki podpira mlade slovenske glasbenike.

Naša mama je umrla meseca septembra. Hoteli smo ohraniti spomin nanjo in na njeno ime. Ljudje so hoteli darovati rože, denar itd., s sestro Cilko Dolgan, ki je doživela uspešno kariero s svojim kontraltom tudi na slavnih odrih, posnela deset slovenskih plošč in vodi mladinski zbor, pa sva mislila, da bi raje ustanovili štipendijo z materinim imenom na clevelandskem glasbenem inštitutu. Podpora je namenjena študentom petja slovenskega rodu ali iz Slovenije. Ljudje in organizacije so v ta namen darovali ogromno denarja. Mislimo, da bomo septembra 2005 lahko že poddelili prvo štipendijo. Zato vabim vse mlade, ki se želijo učiti petja tudi v Ameriki, naj se prijavi (www.cim.edu).

Slovenija je pred kratkim stopila v Evropsko zvezo. S kakšnimi občutki gledate na domovino po teh političnih spremembah?

Vsi se zanimamo za to, kaj se dogaja s Slovenijo. Ponosni smo na to, da je bila Slovenija sprejeta v Evropsko unijo. Sami smo tudi nekoliko delali pri tem. Največ smo seveda naredili v letih 1991-92, ko smo ustanovili društvo United Americans for Slovenia in "lobirali", da bi predsednik Bush priznal Slovenijo kot neodvisno državo. Poslali smo 50.000 razglednic s podpismi, na določen dan smo imeli "telefonski maraton": vsi smo telefonirali predsedniku v Belo hišo, nabirali smo peticije itd. Jaz sem tedaj bil direktor vse te komunikacije. Zanimamo se, da bi pomagali uresničiti, kar je najboljše za Slovenijo. To smo sicer že delali v času prve in druge svetovne vojne; prav tako zdaj. Zanima nas, kako se bo Slovenija razvila v Evropi.

Danielj Devetak

Slovenski dom na Aveniji St. Clair v Clevelandu. Zgrajen l. 1924, ima do 1100 sedežev. Prostori so tudi za trgovine in pisarne.

Francine York (Francka Jerič) z Marlonom Brandom

Lynn Marie, nominirana za grammy za "agresivno polko"

Slovenija oaza v Evropi, kjer v šolah ni nobenega verskega pouka

Ljubljanski nadškof Alojz Uran na obisku pri papežu Janezu Pavlu II.

Novi ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran, je v petek 11. t.m., samo nekaj dni po umestitvi, obiskal Vatikan, kjer sta ga sprejela papež Janez Pavel II. in kardinal Angelo Sodano. Nadškofa Urana je sprejel sv. oče papež Janez Pavel II. v petek dopoldne v Vatikanu v spremstvu dr. Mitje Leskovarja, sodelavca državnega tajništva. Nadškof se je sv. očetu zahvalil za izkazano zaupanje ob imenovanju na mesto ljubljanskega nadškofa, obenem pa mu je predstavil razmere v Cerkvu na Slovenskem. Poleg tega je msgr. Uran obiskal baziliko in grob sv. Petra, kjer je mo-

lil. Srečal se je z vodstvom papeških zavodov Slovenik, Germanik in Teutonik ter s slovenskimi duhovniki in bogoslovci. Obiskal je Radio Vatikan, kjer se je udeležil slovenske oddaje. Papeža je zanimalo, kako je v Sloveniji po zadnjih volitvah, kakšna je nova vlada, kakšen so razmere v Cerkvu, kako je z duhovniškimi poklici, kako med seboj sodelujejo škofi, ter kakšne in kdaj bodo nastale nove škofije. Sveti oče je povprašal tudi po zdravju nekdanjega ljubljanskega nadškofa Alojza Šuštarja in mu poslal pozdrave. Stanje v Sloveniji je posebej zanimalo tudi kardinala Angela So-

dana, ki je pri Svetem sedežu državni tajnik. Vprašal je, ali je Slovenija že kaj storila, da ne bo več tista oaza v Evropi, kjer v šolah ni nobenega verskega

pouka. Msgr. Uran je odvrnil, "da kar v drugih državah normalno poteka, bo postalo vsakdanje in normalno tudi v Sloveniji".

Duhovni kotiček
p. Mirko Pelicon

V Bogu človek spozna sebe

Poznavanje človeškega srca je zelo pomembno, če hočemo rasti v Bogu. Imamo na razpolago vodila, ki nam pomagajo razumeti in prepoznati vzgibe srca: dobre, zato, da jih zadržimo, slabe, da jih zavrnemo. Vodilo je zaznati vzgibe srca. Že Sveto pismo nam pripoveduje, kako se je Bog približal različnim prenikom, ljudem, ki jih je poklical. Oni so zaslišali glas, Božji glas. Kako to, da danes tega glasu več ne slišimo, me je nekdo vprašal. Biblični človek je čuječe molil in prepoznaval Božji glas v vzgibih srca. Z Ignacijem Lojolskim nam je razlikovanje duhov v moderni dobi veliko bolj jasno, saj je jedrnat razdelil v "pravila" to tisočletno duhovno zakladnico Cerkev, ki bi jo v nekaj besedah lahko strnili takole: Bog govori prek čustev in misli.

Problem današnjega časa je, da smo zasuti z raznobarvnimi psihološkimi sporočili, ki ne omogočajo miru v našem srcu, ne omogočajo prave spokojnosti srca. Posledično ni mogoče zaznati vzgibov srca; ko vprašam koga, kako bi poimenoval neko čustveno razpoloženje, ga ne zna poimenoovati. Nekateri pravijo: "Kaj potrebujemo tega notranjega 'vrtanja', Bog je Tam, mi smo tu!" Podobno kot na dvorišču neke hiše. Če ga ne zvrtaš, ne boš prišel do vode in ne boš imel vodnjaka, od koder bi zajemal. Tako je znotraj srca: če se ne spustiš v to, kar puščavnik Evagrius Pontik trdi, in sicer, da v Bogu človek spozna sebe, ker Boga sliši po vzgibih srca, potem o Bogu lahko kvečjemu nekaj veš, pa verjetno ni zadosti. Če torej ne opaziš vzgibov srca, se jih ne moreš zavedati. Uravnava jo v vznemirjajo te preprosto tvoje težnje, ne da bi sploh vedel, da obstajajo ali katere so. Svojih vzgibov se zaveš z izpraševanjem vesti, ki pripomore k temu, da postaja tvoje srce vedno bolj prozorno.

Tudi samo jih zaznati ni dovolj. Treba je jih spoznati, ali vodijo v dobro ali v zlo, drugače ne veš, kako ravnati, ne veš, odkod izvira in kam je usmerjeno tvoje dejanje. Tudi zaznavanje in razlikovanje vzgibov nista dovolj. Oboje ima praktičen namen: gre za svobodo, da zadržiš, kar je dobro, in zavrneš, kar je slabo. Če ne delaš tako, nisi še svoboden. To je lahko vse človekovo prizadevanje, od katerega je odvisen uspeh ali neuspeh vrnitve v Božji dom srca. Kljub temu da opaziš in veš, da te vzgib vodi v zlo, včasih neprostovoljno storiš kaj slabega, kakor bi te vodila neka neustavljiva sila: "Saj ne razumem niti tega, kar delam: ne dalm namreč tega, kar hočem, temveč počenjam to, kar sovražim" (Rim 7,15). Tudi Pavel doživlja, da ne dela dobroga, ki ga hoče, temveč dela zlo, ki ga noče (prim. Rim 7,19). Prav v tem trenutku in edinkrat reče: "Jaz nesrečnež!" Nato pa takoj doda: "Zahvaljen bodi Bog po Jezusu Kristusu, našem Gospodu," kajti v tem doživljanju Boga, Boga kot milost, ki odrešuje (Rim 7,24-8,1). To stanje notranjega spora je najgloblji razlog človeške nesreče/sreče: zavestna izgubljenost, ki se odpira odrešenju. Ne čudi se, če čutiš težave, kadar hočeš delati in razumeti dobro. Te izvirajo iz tvoje navade delati zlo - razvade -, kakor da bi bilo zlo del tvoje istovetnosti. Obstaja pot osvoboditve, a o tem naslednjič.

Aktualno Evropi si radi dopovedujemo: "Če bomo Evropejci spoštovali islam, bomo muslimane lažje in hitreje integrirali." Zabloda je prav v tem, da s tem, ko se muslimanom izkazuje večja pozornost, jih tako uvrstujemo v islamu in ne v evropski kulturi.

Miroljubno sredstvo islamske svete vojne je islamska naglavna ruta pri ženskah. Ta ruta nastančno pokrije lase in vrat muslimanke. Po Homeinijevi revoluciji je to pokrivalo v Iranu postalo simbol islama. Islamska ruta ni Alohova zapoved in celo v Koranu o njej nič ne piše. Islamisti res opozarjajo na dve mesti v koranu, kjer gre za opomin, naj muslimanke pokrijejo svoje prsi (Koran, 58:22.), na drugem mestu pa

govori Mohamedovim ženam, naj si "ogrnejo vrhnja oblačila", da jih bodo spoznali kot svobodne osebe in jih ne bodo nadlegovali. Pri obeh primerih vidimo, da tu ni večne Alohove zapovedi, ampak samo varovalno pravilo za "svobodne muslimanke", da se tako na zunanjo ločijo od suženj. Prastaro orientalsko pravilo je namreč bilo, da je svobodna žena pokrila glavo, česar sužnja ni smela storiti. V koranu bemo, da so Mohamedove žene šle včasih ponoči ven brez pokrivala in so jih nadlegovali možje. Ti so v opravičilo trdili, da so jih imeli za sužnje. Zato je Alah dal zgoraj omenjeni verz.

Danes tudi v islamskem svetu skoraj ni več sužnje, zato ni razloga, da bi se ločevale svobodne muslimanke od suženj. Politični islam pa gradi svojo strategijo ravno na naglavni ruti, saj si od tega mnogo obeta. Čemu služi muslimanska naglavna ruta? Na zahodu ima dve pomembni nalogi. Najprej kaže s tem na moč islama, po drugi strani pa je to vidna meja med muslimani in nemuslimani. Tako ni slučaj, da je prav na videz brezpomembna naglavna ruta postala sredstvo za boj v islamu. Pajčolan je bil v Homeinijevi vstaji v Iranu zastava. Danes

pa je simbol boja proti zahodnim državam zlasti še v Turčiji in Tuniziji.

V Evropi islamisti govorijo o sveti vojni muslimank, ki vztrajajo pri svojih rutah. Islamske države, zlasti Savdska Arabija, dajejo velike vsote, da bi se te rute razširile povsod, kjer žive muslimani. Cilj je v ustvarjanju muslimanske samozavesti in zunanje vidnosti. Vsi vemo, da islam v Evropi izredno hitro raste, to pa zato, ker muslimani ljubijo otroke in Alohova postava zahteva od muslimanov, da imajo čim več potomcev. Zakon se v postavi primerja s sveto vojno, oboje pa krepji islam. - Rodnost pri evropskih narodih pa nenehno pada ...

Ambrož Kodolja

19. redna seja Slovenske škofovske konference

V prostorih nadškofijskega ordinariata na Ciril-Metodovem trgu 4, v Ljubljani, je v ponedeljek, 6. in v torek, 7. decembra 2004, potekalo 19. redno zasedanje Slovenske škofovske konference (ŠŠK). Dopoldanskega dela seje so se v ponedeljek dopoldne poleg apostolskega nuncija v republiki Sloveniji msgr. Santosa Abrila y Castellója in vseh slovenskih škofov udeležili tudi predstavniki škofovskih konferenc iz Italije; tržaški škof msgr. Eugenio Ravignani, iz Avstrije graški škof msgr. Egon Kapellari, iz Madžarske pomožni škof

iz škofije Estregom-Budimpešta msgr. Laszlo Kiss-Rigo in iz Hrvaške zagrebški pomožni škof msgr. Josip Mrzljak. Gostje so poročali o razmerah in življenju v svojih krajevnih cerkvah. Istega dne popoldne so škofje spregovorili o organizaciji ŠŠK v prihodnje. Do izteka mandata bo predsednik ŠŠK mariborski škof msgr. Franc Kramberger, podpredsednik pa ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran. Škof Anton Stres bo še naprej vodil Komisijo za ureditev odnosov med Cerkvijo in državo. Rektorju slovenskega papeškega zavoda Slovenik v Rimu dr. Jožku Pircu so podaljšali mandat.

Spregovorili so o duhovni oskrbi v slovenski vojski, v slovenski policiji in zapornih. Obravnavali so dopise Papeškega sveta za migrante v zvezi s praznovanjem svetovnega dneva migrantov, poslanico Papeškega sveta za pastoralo zdravja ob svetovnem dnevu AIDS-a in poslanico ob svetovnem dnevu bolnikov v letu 2005 ter dopis mednarodne zveze za boj proti lakoti. Škofje so v nadaljevanju seje obravnavali še druge vloge. Med drugim so se seznanili s potekom priprav na Svetovni biblični kongres v letu 2007, s predlogom akademika prof. dr. Jožeta Krašoveca, da bi isto leto obhajali leto Svetega pisma, s poročilom Slovenske Karitas o pridobitvi statusa humanitarne organizacije ter s potekom obhajanja leta evharistije. Med

drugim so se dotaknili katehumenata v Cerkvu na Slovenskem. Preučili so vsebino poročil z različnih srečanj, ki so se jih udeležili škofje osebno ali njihovih predstavniki: škof Kramberger je podal poročilo s plenarnega zasedanja Sveta evropskih škofovskih konferenc (CCEE), ki je potekalo v Leedsu v Veliki Britaniji, in s srečanja afriških in evropskih škofov, ki sta ga pripravila CCEE in SECAM in je potekalo v Rimu. Škof Bizjak je predstavil poročilo z mednarodnega posveta o msgr. Ivanu Trinku, ki je potekalo v Vidmu, spregovoril pa je tudi o srečanju s predstavnikom Sveta katoliških laikov Slovenije in s predstavniki Svetopisemske družbe Slovenije, nadškof Uran pa je predstavil pastoralni obisk med slovenskimi rojaki v Argentini.

Evangelij
Viljem Žerjal

4. ADVENTNA NEDELJA

Iz 7,10-14; Ps 24; Rim 1,1-7; Mt 1,18-24

V adventu poglabimo vero in upanje v znamenje, v zakrament delovanja Svetega Duha. Za kralja Ahaza bi moralo biti tako znamenje spočetje in rojstvo otroka po mladi materi. Toda kralj tega znamenja ne sprejme. Kajti trepeta v strahu pred kraljema Arama in Izraela, ki se pripravljata na obleganje in porušenje Jeruzalema. In vendar je Bog že večkrat vidno posegel v obrambo svojega ljudstva. Zaradi tega bi kralj Ahaz ne smel obupati, saj je Bog poslal sodnike, kot so bili: Gideon, Samson, Samuel, nato kralji, zlasti David. Vsi ti in še drugi so bili mogočno znamenje Boga. V njih je deloval Sveti Duh. Zdaj pa je Bog obšel naravni zakon zato, da bi vsi ljudje lahko verjeli, da je Bog z nami, ker bo "devica" spočela po Svetem Duhu. Otrok pa, Jezus, bo kraljeval vekomaj in njegovemu kraljevanju ne bo konca (Lk 1,33;

Mih 4,7; Dan 2,44).

Ta dogodek, ki obrne zgodovino na glavo, je kot znamenje dal sam Bog. Poslužil se je ponižnega, vernega dekleta, Marije, in možatega Jožefa. Skrivnost učlovečenja Boga je namreč zaupal prav njima.

To skrivnost, to znamenje ali zakrament bomo znova vidno doživeli v božičnem bogoslužju. Zato damo veliko na dobro adventno spoved, na polnočnico, na razmišljanje o Sv. pismu, na dobra dela, na prejem Jezusa zakramentalno v sv. obhajilu.

Nekoč smo se na vigilijo ali sv. večer postili, kar pa lahko delamo tudi danes. Poleg tega obiščemo bolnika in ostarelega ter osamljenega. - Saj verujemo, da bo Jezus, Emanuel, Bog z nami, kot odrasel mož stopil na križ, da nam zagotovi vstajenje od mrtvih in večno življenje. Ne ustavimo se torej v Betlehemu, marveč v duhu stopajmo naprej do Golgote in do vnebohoda.

Vse Božje veličastvo naj se zdaj razodene v milini in nežnosti novorojenega Deteta, ki je zato postal človek, eden izmed nas, da bi nas na novo ustvaril. Ni postal angel, marveč

človek, in zato krhek, slaboten, umrljiv, da bi nam razodel svojo ljubezen do "mesa", do človeštva (Jn 1,14).

Deležen pa ga je samo tisti, "ki je nedolžnih rok in čist v srcu" (Ps 24,4).

Vse praznovanje Božiča v ožjem družinskem krogu in v širšem v cerkvi naj razodeva edinstvo in ljubezni. Tako znamenje je tudi obložena miza, ki pa mora zaobjeti tudi tiste, ki nimajo nič od tega ali manj kakor mi.

Zamere, nesoglasja, zakrito samoljubje, užaljenost, vsa duhovna revščina naj se stopijo pred toplino uboštva in hlevu in v jaslih. Saj že dvatisoč let odmevajo blagri uboštva, miru in ljubezni, ki jih Jezus molče izgovarja v božični noči. Saj je vse naravnano na znamenje, na zakrament usmiljenja (Mt 1,21-23; Lk 2,11).

Še vol in osel spoznata Boga (Iz 1,3), mi ljudje smo pa manj dovezetni za skrivnost sveta, ljudi in Stvarnika.

Božič nas uči, naj bomo poslušni veri (Rim 1,5). Vera ni le naša pravica, marveč je tudi in predvsem dolžnost čiščenja Boga. In je še nekaj več, je namreč skrivnostno, priscrčno,

otroško občestvo z živim Bogom. Je zrenje, gledanje, poslušanje treh oseb v votlini, Jezusa, Marije in Jožefa ter treh Božjih oseb. Zato prisludnemu njihovim pogovorom o našem odrešenju.

Tu je znamenje, zakrament v neobglenem otročičku z mlado materjo in skrbnim Jožefom. Pri jaslih je nema živina, je gnoj, je seno. Vse je podoba našega stanja. Za nekatero, ki se kopajo v izobilju in mastnih telesih, pa je pravo pohujšanje. Toda Bog je take ljudi in tako mišljenje pahnil s prestola; ponižal je ošabnost (Lk 1,51-52).

Nakazan je križ, ki bo to Dete strašno prizadel. A prav tega, "Križanega", bo oznanjal apostol Pavel in vsak, kdor hoče pokončno živeti (1 Kor 2,2), kot Božjo moč in modrost (1 Kor 1,18 nss).

Jožef je sprejel tak križ. Lahko bi bil Marijo naznanil za nezvesto, ki bi jo po krutem zakonu za take primere celo kamnali. Ker pa jo je preveč ljubil in spoštoval, da bi jo javno osramotil, jo je hotel skrivaj zapustiti. Toda križ mu je prinesel blagor, po katerem je Bog vedno z njim in z nami (Iz 7,14).

ROJAN V Marijinem domu

Proslava ob 100-letnici ustanovitve Marijine družbe

V sredo, 8. t.m., na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, je bila v Marijinem domu v Rojanu velika proslava. Slavili so stoletnico ustanovitve Slovenske ženske Marijine družbe v Rojanu. Ob tako pomembnem jubileju je bila dvorana Marijinega doma seveda polna ljudi in tudi pomembnih gostov. Prisotni so bili namreč gospod škof Evgen Ravignani, generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Jože Sušmelj, predsednik Slovenske skupnosti Drago Štoka, ravnatelj Pastoralnega središča msgr. Marij Gerdol, predstavnik Deželnega šolskega urada Tomaž Simčič in še bi lahko naštevali. Najvažnejša pa je bila seveda prisotnost Marijinih družbenic, tako iz rojanske Marijine družbe kot iz družbe Marije Milostljive in drugih družb.

Izredno pester in nadvse prijeten program proslave je pripomogel, da so tudi tisti, ki bolj

malo vedo o Marijinih družbah, zvedeli kaj več o delovanju članic v sto letih. Za to je poskrbela prof. Matejka Peter-

Foto Kroma

lin Maver, ki je v svojem govoru opisala, kaj so pomenile Marijine družbe in kaj pomenijo še danes, čeprav se je osredo-

točila predvsem na rojansko družbo. Spregovorila je o tem, katera je bila vloga deklet in žen v družbi, o njihovem delu,

molitvi in požrtvovalnosti. Bile so v veliko pomoč pri vseh oblikah verskega življenja v župnijah.

Prvi na vrsti v programu so bili vsekakor otroci, ki so pod vodstvom sestre Karmen Koren zapeli tri pesmi, posvečene Mariji. Po prvi pesmi pa so prepustili prostor malim recitatorjem, ki so v kratkem prizorčku povedali, kaj vedo o Marijini družbi.

Za mikrofon je nato stopil msgr. Vončina, sedanji rojanski župnik, ki je po svojem pozdravu povabil na oder g. škofa Evgena Ravignanija, ki je izrazil svoje občutene čestitke ob tako visokem jubileju Marijine družbe v Rojanu. Družbi so čestitali tudi bazovski župnik Žarko Škerl, predsednica Marijine družbe Trst Norma Jazbec Jež ter Marij Maver v imenu Slovenske prosvete.

Ob tej priložnosti se je zbrala tudi ženska vokalna skupina, ki je zapela tri pesmi, ki so bile družbenicam posebno pri srcu. Proslavo je zaključil, pod taktirko Tamare Ražem, mešani pevski zbor Lipa iz Bazovice s tremi skladbami, nato pa je skupaj s publiko zapel še znano Marija skoz' življenje.

Naj še omenimo, da so ob tej priložnosti postavili tudi zanimivo dokumentarno razstavo, ki si jo bo mogoče ogledati še dve nedelji, od 10. ure do poldne.

Metka Kuret

Kratke

Betlehemska luč v Gorici

Kristjani z vsega sveta že več desetletij oskrbujejo oljno svetilko, ki gori v cerkvi Kristusovega rojstva v Betlehemu. Pobuda "potujoče" betlehemske luči je nastala v Linzu leta 1986; odtlej hodi vsako leto avstrijski otrok prižigat lučko miru v baziliko rojstva, jo prinese v Linz in nato jo skavti razdelijo po vsej Avstriji. To znamenje se vedno bolj širi po Evropi. Tudi letos se bo betlehemska luč ustavila v Gorici. V soboto, 18. t.m., bo ob 17. uri maša pri sv. Ignaciju na Travniku, ki jo bo vodil koprski škof msgr. Pirih; ob 18. uri se bodo prisotni odpravili do novega skupnega trga pred severno železniško postajo, kjer bodo skavti podelili lučke navzočim ob kozarčku toplega čaja in čokolade.

V Sloveniji že 13 katoliških otroških vrtcev

V Sloveniji v vzgojni in izobraževalni dejavnosti nastajajo spremembe, ki se kažejo tudi pri ustanavljanju katoliških otroških vrtcev. Takih ustanov je v državi trinajst, vendar vse še nimajo koncesije. Nastajajo na pobudo staršev, katoliške Cerkve ali organizacije Karitas. V omenjenih vrtcih izvajajo sicer državni vzgojni program za predšolske otroke, vendar v njih poudarjajo tudi krščanske vrednote in praznovanja cerkvenih praznikov. Tako so v decembru namesto dedka Mraza pričakali in pozdravili Miklavža, otroci pa v skupinah izdelujejo jaslice. Prvi katoliški vrtec, ki je dobil državno koncesijo, je tisti v Logatcu. Njegovo ime je Miklavžev in župnijski vrtec, direktor tega vrtca pa je Janez Kompore, župnik v Logatcu. Za Našo družino, mesečno prilogo tednika Družina, je poslanstvo katoliškega vrtca opredelili tudi takole: "Najpomembnejše je, da primeš za otroško dlan, v kateri je zapisana prihodnost. Na teh dlaneh bo nekoč počivalo Sveto pismo ali orožje. Prsti bodo igrali na orgle v cerkvi ali vrteli kolo sreče pri hazardni igri, ljubeče stregli ubogemu in onemoglemu človeku ali pa grabili po iglah za mamila."

Miklavžev ali župnijski vrtec v Logatcu obiskuje okoli 65 otrok, ki jih vzgajajo v štirih oddelkih. Cene so enake kot v državnih otroških vrtcih. Znašajo od 60 do 80 tisoč tolarjev mesečno, odvisno od starosti otroka.

Tudi letos jaslice v Piranu

Društvo Prijatelji zakladov sv. Jurija in župnija Piran vabita na odprte razstave Jaslice v piranskih cerkvah, ki bo v nedeljo, 19. t.m., ob 16.30 pred cerkvijo Marije Zdravja na Puntji v Piranu. Razstavo bo odprl predstavnik koprške škofije msgr. Vinko Lapajne. Nastopil bo mešani pevski zbor Šentviški zvon iz Šentvida pri Lukovici. Ob odprtju razstave bo v cerkvi sv. Frančiška tudi ogled multivijske predstave Rojstvo - dih življenja avtorja Ubalda Trnkoczja s tekstom p. Janeza Šamperla, ki ga bo podal dramski igralec Pavel Ravnohrib. Sledil bo sprehod po Piranu in ogled naslednjih cerkev ter postavitev jaslic:

1. Cerkev Marije Zdravja: Rojstvo - dih življenja, fotografija, avtor: Ubaldo Trnkoczy, fotograf iz Ljubljane.
2. Cerkev sv. Štefana: Jaslice - last župnije Sv. Jedert nad Laškim, keramika, avtorica: Dragica Čadež, akad. kiparka iz Ljubljane.
3. Župnijska cerkev sv. Jurija - lapidarij: Župnijske jaslice, poslikan les, avtorja postavitev: Robert Letica in Riko Butuč, jasličarja iz Pirana.
4. Cerkev Marije Tolažnice: Jaslice, keramika, avtor: Jernej Mali, akad. kipar iz Ljubljane.
5. Cerkev sv. Petra: Jaslice, keramika, avtorica: Nataša Prestor, kiparka jasličarka iz Laz pri Logatcu.
6. Cerkev sv. Roka: Prekmurske jaslice, keramika, avtorji: jasličarji iz Črnuča.
7. Cerkev sv. Frančiška - pinakoteka: Samostanske jaslice, keramika, avtorica: Lojzika Ulman, kiparka iz Vinkovcev. Razstava jaslic v Piranu bo odprta vsak dan od 10. do 18. ure do 9. januarja 2005.

Dajte se sprejeti! To je vabilo, ki ga posreduje drugo pismo Rimljanom in ki ga beremo drugo nedeljo v adventu: to geslo je tudi v razglasu, ki opozarja na pobudo "Advent/Božič usmiljenja 2004", ki ga je tudi letos priredila italijanska Karitas v sodelovanju z uradom Italijanske škofijske konference, ki skrbi za družinsko pastoralno. Podnapis na manifestu pa še bolj pojasnjuje obliko tovrstnega sprejema: imenovan se bo Bog-z-nami, kot pravi Evangelij apostola Mateja, ki nakazuje prisotnost Jezusa v tkivu in zgodovini sleherne človeške družbe: skrivnost učlovečenja se tako spaja s popolnostjo doživetja. Ta je vezna nit, ki bi morala voditi razmišljanje in

BOŽIČNI ČAS Dobrodelna pobuda

Nabirka za bratsko Cerkev v Beogradu

pozornost naših župnijskih skupnosti, združen in skupin v času, ko se pripravljamo na Božič. To je čas, ko smo večkrat bolj občutljivi do potreb tistih, ki so v težavah, ki občutijo osamljenost, tistih, ki ne najdejo življenjske opore, ki živijo na robu življenja in zgodovine. Takemu načelu pa bi morali vseskozi slediti; nanj bi se morale še bolj odzivati naše skupnosti, da bi postale še bolj pozorne na stvarnost in ljudi, ki to stvarnost polnijo. Na to nas opozarjajo tudi škofje s pred kratkim izdanim dokumentom, v

katerem spodbujajo k misijonstvu župnij. Ravno take župnijske skupnosti morajo postati zagovornice sprejema vseh, ne glede na razlike v jeziku, v rasi, v barvi kože. Ti so dandanes novi revni, katerih večkrat ne opazimo, a so pogosto skriti med našo nadutostjo in blagostanjem. Vendar obstajajo: dovolj je, da se ozremo po našem mestu in na njegove številne potrebe, predvsem tiste, ki se nanašajo na družine, in sicer tiste, v katerih manjka močna osebnost, v kateri bi našli oporo. Ravno zato bomo

nabirko Advent/Božič usmiljenja namenili predvsem potrebam tistih oseb in družin, ki se vsakodnevno obračajo na škofijsko Karitas. Zazreti pa se moramo tudi preko naših horizontov, vse do tistih krajevnih Cerkev, ki so nam bližje. V mislih imam bratsko Cerkev v Beogradu, ki s svojo škofijsko Karitas izprčuje globoko usmiljenje milosti do vseh tistih, ki imajo tam potrebo, naj si bodo ti katoličani ali ne. Ravno zato bo znesek nabirke kraških in breških župnij namenjen prav potrebam beograjske Cerkve. In kot v zadnjih letih, bodo celotno nabirke izročili našemu škofu ob zaključku svete maše za mir, in to na prvi dan januarja, ob 18. uri v cerkvi sv. Antona Novega.

Mario Ravalico

Do 13. februarja 2005 v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani

Velika razstava evropskih jaslic Rojstvo Družine

V čudoviti, veliki cerkvi sv. Jožefa na Poljanah v Ljubljani je do 13. februarja 2005 na ogled (vsak dan od 9. do 19. ure) velika Unescova evropska razstava jaslic z naslovom *Rojstvo Družine*. Stoosemdeset eksponatov jasličarske umetnosti iz 25 držav, članic EU, je v razstavo združil Alfredo Troisi, direktor Mednarodnega betlehemskega muzeja jaslic.

Na slavnostnem odprtju 18. novembra so spregovorili apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Santos Abril y Castello, škof mednarodnega betlehemskega muzeja jaslic.

nega zbora France Cukjati in podžupan Mestne občine Ljubljana Slavko Slak. Razstavo je s simboličnim prižigom sveče odprl Erwan Fouere, veleposlanik EU v Sloveniji, glasbeni utrinek pa so ponudili pevci skupine New Swing Quartet. V letu širitve Evropske unije je naslov razstave pomenljiv iz več razlogov. Prvi je, da je čas priprave na Božič tudi čas praznovanja družine. Rojstvo družine se nanaša tudi na vstop Slovenije in ostalih novih članic v EU: jaslice so povabile k strpnemu sožitju med novimi državami. Tretji razlog je družina kot pogoj za obstoj

in razvoj Evrope. Zasnova celotne razstave je sporočilno bogata, glavno njeno bogastvo pa je v samih jaslicah. Razstavljene jaslice imajo namen, da se obiskovalci ustavijo in prepustijo temu, kar figure sporočajo z barvo in obliko. Letošnja evropska razstava ima drugačen značaj kot lanskolet-

na svetovna. Iz svetovnega konteksta je izluščen evropski svet, ki je po eni strani bližji kot svetovni, po drugi pa kaže tudi na veliko različnosti v Evropi. Prek jaslic se začuti, koliko kulturnih plasti se je naložilo v evropski življenjski svet v stotletjih in kakšna je bila pri tem vloga

krščanstva.

V primerjavi z drugimi narodi smo Slovenci navdušeni jasličarji, kar je videti v uporabi različnih stilov in materialov. Zanimive so Plečnikove jaslice, jaslice-lutke, narejene po srednjeveški freski Vincenza iz Kastva, omarične jaslice, stare kamnogiške jaslične delavnice, franco-

ske jaslice iz

časa francoske okupacije Slovenije, ki so se ohranile na neki kmetiji, izrezljane jaslice kot primer stare rezbarske slovenske tradicije, ki je še živa,

ke, koncerti, projekcijske predstave, dokumentarni film, ki sta ga pripravila Jože Možina in Jože Jagrič, itd.

Informacije dobite na spletni strani <http://jaslice.rkc.si>. Organizator je Duhovno središče sv. Jožefa (tel. 00386 1 4383987; elektronska pošta razstava.jaslice@rkc.si), koordinater Janez Cigler.

Kratke

Praznik miru in prijateljstva v Štandrežu

Štandreški rajonski svet prireja v sodelovanju z OŠ Fran Erjavec, župnijo in štandreškimi društvi tradicionalni praznik miru in prijateljstva v nedeljo, 19. t.m., ob 15. uri v domači župnijski cerkvi. Nastopili bodo otroci iz vrtca, osnovne šole iz Štandreža in Vrtojbe. Program bosta zaključila štandreški mladinski in mešani zbor. Dan kasneje, 20. t.m., pa bodo ob 10. uri voščila najstarejšim vaščanom.

V prijateljskem pričakovanju Božiča

Bliža se Božič, praznik poln toplote, nežnosti, upanja v življenje, kot je v novo upanje odeto vsako rojstvo. V svetu, v katerem živimo, ni več prostora za otroke, reveže, starčke, bolnike in neboljlene. Človek v večnem nezadovoljstvu teži le za zaslužkom in slavo. V tej temi in praznini vsi iščemo božjo luč. Tudi letos se bomo zopet zbrali okrog jaslic. Božič je praznik otrok, vseh otrok sveta in brez otrok prave božičnice ni. Učenci OŠ Josip Abram in otroci iz vrtca v Pevmi v sodelovanju s PD Podgora in Društvom Sabotin pod pokroviteljstvom ZSKP bodo poklonili svojo Božično molitev novorojenemu Detetu na božičnici, ki bo v soboto, 18. t.m., ob 18. uri v župnijski cerkvi v Pevmi s ponovitvijo v nedeljo, 19. t.m., ob 18. uri v župnijski cerkvi v Podgori. Otroci bodo nastopili s prizori, pela bosta MoPz Štrnavor, ki ga vodi Nadja Kovic, in MePz Podgora, ki ga vodi Mirko Špacapan. Toplo vabljeni! (OŠ J. Abram)

Stara garda v Pulju

Štandreška dramska skupina je zadnje čase navezala plodno sodelovanje s slovenskimi kulturnimi društvi na Hrvaškem. Pred mesecem dni so štandreški igralci nastopili z igro Stara garda na Reki, nato pa so igralci društva Bazovica z Reke gostovali v štandreški župnijski dvorani. V soboto, 11. decembra, pa so s Staro gardo ponovno obiskali Hrvaško in na povabilo Slovenskega kulturnega društva Istra iz Pulja nastopili v dvorani italijanskega društva v Pulju.

Praznovanje v Stelli Matutini

Tudi letos je bil 8. december priložnost za lep praznik v kulturnem središču Stella Matutina. Že nekaj dni prej, v soboto, 4., je pri Srcu Jezusovem zvečer maševal p. Marko Rupnik, ki je nato imel v polni cerkvi tudi "lectio divina", posvečeno adventnemu času in liku Janeza Krstnika. Na podlagi odlomkov iz Janezovega evangelija je poudaril, kako je pomembno prečistiti lastno pričakovanje odrešenja. Na javnem srečanju v prostorih Stelle Matutine je nato spregovoril o svojih izkušnjah zadnjih let, pa tudi o novih izzivih kristjanov. Večer se je končal z družabnostjo in voščili p. Marku, ki je nekaj tednov prej dopolnil 50 let. V sredo, 8. t.m., pa sta pri glavni jutranji daritvi somaševala jezuitski predstojnik za Severno Italijo p. Alberto Remondini in slovenski provincial DJ p. Janez Poljanšek. Po maši je p. Remondini povedal veliko zanimivih podatkov o italijanskih jezuitih in poudaril, da je zanje še vedno pomemben dialog s slovensko provinco, ki se uresničuje v Gorici.

Pregled dolge kulturne poti

Ob 50-letnici Slovenskega katoliškega prosvetnega društva v Steverjanu

V nedeljo, 19. t.m., ob 18.30, vsi tople vabljeni v Sedejev dom v Steverjanu!

Kulturni program bo vsebinsko bogat. Zarisan bo 50-letni oris kulturne poti Slovenskega katoliškega prosvetnega društva v Steverjanu. Na odru se bodo zvrstile številne dejavnosti, ki so nedvomno obogatile kulturno pot Steverjanca. Predstavljena bo tudi publikacija *Kulturna pot*, ki bo obeležila vse pobude in dejavnosti, ki so jih člani društva Francišek B. Sedej priredili v 50 letih delovanja. Knjiga prikazuje prehojeno pot od začetkov delovanja društva, ki segajo v 19. stoletje, vse do današnjih dni; pri tem si pomaga s pisano besedo in fotografijami. Leta 1872 je prišlo do prvih poskusov, da bi se v Steverjanu ustanovila čitalnica. Velika revščina, ki je takrat vladala v Brdih, pa je preprečila, da bi prišlo do uresničitve zamisli. Prihod novega vikarja Antona Gregorčiča v vas, pesnikovega strica doma izpod Krna, in solkanskega rojaka učitelja Janeza Juga je vzpodbudil Steverjanca, da so poleti 1883 osnovali pripravljani odbor za ustanovitev čitalnice in tako dali temelje slovenski kulturi v briški vasi, saj je to bil prvi korak do ustanovitve Katoliškega bralnega društva, do katerega je prišlo 15. avgusta 1883. Pobudniki prvega kulturnega društva so bili duhovniki, učitelji, kmetje in tudi nekateri posvetniki. Prve prostore je društvo dal na razpolago baron Formentini. Delovanje je hitro steklo in

društvo je vzgajalo Brice v petju, igranju in branju mohorjev. Proti koncu 19. stol. je še nezakoreninjeno delovanje društva skoraj zamrlo in leta 1905 je bilo ponovno obnovljeno prosvetno delovanje. Društvo je obsegalo več odsekov: dramskega, pevskega, telovadnega in brezalkoholnega, ob njih pa je deloval še denarni odsek za prihranke, imenovan čebelica. Od l. 1906 do l. sv. vojne je društvo doseglo največje uspehe. Ustanovili so tamburaški orkester in Marijino društvo. Velik kulturni zagon je dal vasi prihod nadučitelja Ladislava Likarja in učiteljice Brede Šček. Vojna vihra je Steverjanske fante in može razkropila po bojiščih. L. 1918 so se vrnil v porušeno vas le tisti, ki jim je smrt prizanesla. V domačem kraju je bilo vse razdejano. Gonična sila Steverjanskega prebujanja sta bila dva zaslužna moža: župnik Ciril Sedej in nadučitelj Ladislav Likar. Že leta 1920 so obnovili kulturno življenje z organizacijo, ki so jo poimenovali Narodna mladina. V njej so našli mesto vsi Steverjanci ne glede na politično prepričanje. Levičarske sile pa so izstopile iz skupne organizacije ter l. 1922 ustanovile svoje društvo Ljudski oder. 15. oktobra istega leta je bil tudi ustanovni občni zbor Katoliškega prosvetnega društva, ki je nadaljevalo delo Katoliškega bralnega društva, nato Narodne mladine, in

se je vključilo v goriško Prosvetno zvezo. Italijanske oblasti so na delovanje gledale z nezanimanjem. Širil se je fašistični pritisk. Ko je oblast zatrla slovenske šole in tisk, so bile slovenske organizacije še edini trn v peti. Kar je bilo slovenskega, se je takrat

vi izbruh delovanja po skoraj 20-letnem prisilnem molku; mitinzi, koncerti, igre in veselice, izleti so bili na dnevnem redu. Spet pa je prišlo do političnih težav in tako je bilo 7. marca 1954 obnovljeno Katoliško prosvetno društvo, ki se je l. 1969 preimenovalo v SKPD F.B. Sedej, po goriškem nadškofu, stricu župnika C. Sedeja. Prve društvene seje so imeli kar v župnišču; Steverjanski župniki so namreč radi sledili prosvetnemu življenju in se redno udeleževali občnih zborov in tudi društvenih sej. Društvo je imelo do l. 1969 svoj sedež pri Terčičevih na Križišču v Gravnarjevi hiši. Lastnica Ida Gravnar roj. Mužina je dala brezplačno v najem dvorano. Leta 1969 postane nov sedež društva prenovljen župnijski dom. V vseh letih se je pri društvu zvrstilo veliko število članov, nešteto je bilo organiziranih pobud, ki so obogatile in še bogatijo kulturno življenje.

zateklo v župnišče in na cerkveni kor. Velika večina Steverjanec pa je fašizmu nasprotovala, saj so se že l. 1942 pridružili NOB-ju. 5. septembra 1945 so obnovili kulturno delovanje v enotnem in skupnem društvu Briški grič. V začetnem odboru so bili Ada Gabrovec, Vera De Reja, Zalka Maraž in drugi. Na občnem zboru na Dvoru je bil imenovan za predsednika Stanko Hlede, ki je prejel več glasov od Franca Terpina. Bil je to pra-

dragoceno poslanstvo, razvejan kulturna dejavnost sta neprecenljivi in rasteta na prizadevnosti vseh članov. Prosvetno angažiranje je nenehno, na njem se gradi in nadaljuje kulturna pot, v katero Steverjanski predstavniki vlagajo veliko truda in prostega časa; dan za dnem polagajo kamen na kamen in tako gradijo most sožitja in strpnosti.

MD

SCGV Emil Komel, KC Lojze Bratuž in ZCPZ

Dve glasbeni poslastici ob koncu leta

Zeleni in modri abonma se bosta v božičnem času spet pojavila v Avditoriju furlanske kulture in v veliki dvorani KC Lojze Bratuž z dvema koncertoma.

V soboto, 18. decembra, bo v Avditoriju ob 20.30 nastopil Mednarodni mladinski orkester Alpe Jadran, ki ga vodi Luigi Pistore. Orkester je nastal v sklopu Mednarodnega tekmovanja Vanda in Alfredo Marcossig. Igral je s solisti-zmagovalci ob zaključku tega tekmovanja in imel doslej okoli 150 koncertov. Njegov dirigent in umetniški vodja je Luigi Pistore, posebnost tega orkestra pa je v njegovem sestavu: v njem igrajo mladi glasbeniki, ki izhajajo iz različnih šol, konservatorijev in akademij v deželah Alpe Jadran (Avstrija, Hrvaška, Italija, Slovenija). Na sobotnem koncertu bodo ob sodelovanju solo violonistke Katarine Engelbrecht zagrili skladbe Mendelssohna, Dvoraka, Haydna in Mozarta. V ponedeljek, 20. decembra, pa bo na odru KC Lojze Bratuž na sporedu prava poslastica - kon-

cert vokalne skupine King's Singers (na sliki). Vokalna skupina je vzniknila leta 1965, ko se je zbralo šest študentov zboru King's College iz Cambridgeja in šestkrat na teden nastopalo v šolski kapeli. Tri leta kasneje so se na koncertu v Queen Elizabeth Hall preimenovali v King's Singers. Od tedaj nastopajo po vsem svetu in sodelujejo z znanimi glasbeniki. V svojem izvajanju se dotikajo vseh možnih glasbenih obdobjev in stilov in v vsakem se kretajo z izredno lahkotnostjo, da jih je užitek poslušati in gledati. Na koncertu bodo predstavili najprej splet renesančnih božičnih skladb, nato se bodo zaustavili ob sodobnih avtorjih in njihovem pojmovanju Božiča, sledil bo preskok v špansko renesančno glasbo, nato vpogled v "francosko zimo", zaključili pa bodo z zanimivo in vabljivo improvizacijo na božične teme.

Že sedaj pa sporočamo, da je simfonični koncert Barve Sredozemlja, najavljen za 10. januarja, prenesen na 6. januar.

Prejeli smo

Razgreto ozračje

V zvezi z odgovorom doberdobske občinske uprave, objavljenem v PD dne 5. decembra 2004 z naslovom Opozicija z izzivanjem ovira delo na občini, predstavniki liste Skupaj za bodočnost vztrajamo pri trditvi, da nam je občinska uprava nezakonito kratila pravico do zasedanja v občinskih prostorih, kot jasno izhaja iz sledečih ugotovitev. Trditev, da občina ni dolžna oddajati prostorov organizacijam in združenjem (političnim, kulturnim, športnim...), sicer popolnoma drži. A to gotovo ne velja za konstituirano skupino občinskih svetnikov, ne glede na to, če pripadajo opoziciji ali večini.

Izvoljeni občinski svetniki smo na volitvah dobili mandat volilcev za delo v dobrobit občinske skupnosti, za budno spremljanje delovanja občinske uprave s konstruktivnimi in (po potrebi) kritičnimi pripombami ter izražanjem nestrinjanja v spornih zadevah. Zato želimo tudi mi javnost seznaniti s tem, da kot

svetniška skupina nismo navedna organizacija ali združenje. Organizacije in društva (združenja) imajo običajno lastni sedež v svojih ali najetih prostorih in se za posebne potrebe običajno obračajo na tiste ustanove ali organizacije, ki jim lahko priložnostno nudijo večje prostore.

Svetniška skupina nima svoje sedeža, pravzaprav je njen "naravni" dom občinska stavba; ima torej pravico, da se sestaja v občinskih prostorih, ko obravnava specifične probleme, ki zadevajo občane in politiko občinske uprave. Zato enačenje svetniške skupine Skupaj za bodočnost s kakršnokoli organizacijo, združenjem ali društvom je brez vsake pravne podlage. Gospodu županu svetujemo, naj se pozanima, kako je zadeva urejena v večjih občinah. Da pa ne bo tratil dragocenega časa, mu to sami pojasnimo. V večjih občinah opozicija v občinski stavbi razpolaga s posebnimi prostori, v katerih

lahko opravlja svoje institucionalno delo. V manjših občinah je možno, da takih prostorov ni. To pa še ne pomeni, da se opozicijski svetniki ne morejo sestajati v občinskih prostorih, ko menijo, da je to potrebno. Županova dolžnost je, da v vsakem primeru omogoči opoziciji nemoteno delo v občinskih prostorih. Če je g. župan za četrtek 29. novembra oddal dvorano v uporabo lokalni sekciji vsedržavne stranke, bi moral opozicijskim svetnikom za isti dan priskrbeti kak drug prostor v občinski stavbi. Njegovo početje je bilo torej samovoljno.

V prejšnjih mandatnih dobah do zadnjih volitev so se svetniki opozicije lahko sestajali v občinskih prostorih ne glede na to, če je bila sejna dvorana zasedena ali ne. Nekajkrat se je zgodilo, da sta se hkrati sestali v isti stavbi večinska in opozicijska skupina, kar ni motilo ene ne druge. Očitno to ni bilo v nasprotju z zakonskimi določili, pa tudi z zdravim pametjo ne.

Zato naslov našega tiskovnega sporočila (objavljenega dne 2. decembra 2004) in njegova vsebina nista ne obrekovalni ne zavajajoči, še manj pa pro-

vokativni. Sklicevanje na to, da do tistega četrta ni bila na voljo vsa dokumentacija v zvezi z dnevnim redom seje občinskega sveta, sklicanega za ponedeljek, 29.11., ob 18.00 uri, ne odvzema županu od dolžnosti, da svetniški skupini da na voljo občinske prostore ob času, ki je zanjo najprimernejši. Na dan (četrtek, 29. novembra), ko smo zaprosili za prostor v občinski stavbi, nam g. župan, v nasprotju s tem, kar zahtuje v svojem odgovoru na PD 5. decembra, ni dal nobene pisnega odgovora, saj je bil ta izročeni občinskemu svetniku komaj dan za tem. Ker pisni odgovor ni prišel še isti dan, je svetniška skupina s taksom ob 16.30 sporočila g. županu, da bo prišla na občino ob 21.00, kot je bila najavila pisno v zgodnjih jutranjih urah.

Poudariti moramo, da je v odgovoru občinske uprave g. župan iznesel neosnovane trditve in žalitve na račun naše svetniške skupine. Glede "afere" z orožniki naj pojasnimo, da mi nismo grozili z njimi in jih tudi nismo klicali. Zagrozil pa nam je z njimi g. podžupan, ki pa jih tudi sam ni poklical, ko smo se umaknili. Trditev o grožnjah z orožniki drži torej v nasprotju smislu in spominja na Fedrovo basen o jagnjetu in volku, ko naj bi jagnje, ki je stalo pri studencu niže, kalilo vodo volku, ki je stal višje. Tako razgretega in zastrupljenega ozračja žal ne pomnimo v Doberdobo od časov hladne vojne.

SSK

FIEGL
OSLAVJE - zaselek Lenzuolo Bianco 1
tel. 0481 547103, 0481 31072
www.fieglvini.com
e-mail: info@fieglvini.com

BERTOLINI

Supermarket
Mož (Gorica)

Specializirana veletrgovina
... z odličnimi mesečnimi ponudbami.
Velika izbira biološke hrane.
Pričakujemo vas v Možu pri Gorici.
OB PONEDELJKIH ODPRTO DOPOLDNE.

Mala Cecilijanka / Revija otroških in mladinskih pevskih zborov

Lahkokrile pesmice poletele do src poslušalcev

Na Brezmadežno, 8. t.m., in v nedeljo, 12. t.m., so na Mali Cecilijanki v Kulturnem centru Lojze Bratuž spet radostno zapela otroška grla. Revija otroških in mladinskih zborov je v organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov Goriška, ki mu predseduje prof. Lojzka Bratuž, potekala, kot lani, v dveh prazničnih popoldnevih, saj se je tudi na letošnjo, štirinajseto izvedbo priljubljenega pevskega srečanja prijavilo kar šestnajst zborčkov, od tržaškega Krasa, sončne Goriške do Beneških dolin. Otroško petje je v veliko dvorano KCLB, kot vselej, privabilo ogromno poslušalcev, staršev, nonotov, bratcev, sestric in prijateljčkov nastopajočih, ki so z zanosom spremljali petje in radovedno iskali znane obrazke. Sodeč po solidno pripravljenih nastopih s preudarno odbranimi pesmicami, navdušenju malih pevcev in temperamentnem zagonu njihovih dirigentk, se zborovskemu petju v naših krajih piše svetleča se prihodnost. Temu razcvetu gotovo botruje tudi plodovita, razvejena dejavnost SCGV Emil Komel. Goriški glasbeni Center je vzgojil veliko zavzetega kadra, ki je prevzel zborovodstvo in s predanostjo in navdušenostjo, tudi s spremljanjem na klavir ali na druge instrumente, pomaga pri pevskih dejavnostih naših društev.

Po že utečeni navadi je vsak zborček odpel tri skladbice, med katerimi so bile pesmice šegavih, pa tudi nežnih, otožnih vsebin na besedila in glasbo znanih slovenskih avtorjev – L. Kupper, F. Cigan, J. Bitenc, S. Makarovič, S. Vremšak, L. Šorli, D. Slama, R. Gobec... - in ljubke ljudske melodije. Več zborčkov je v svoji spored vključilo po eno pesem v čast Mariji, Božji Materi, saj nežne otroške strune vsako leto zapojejo tudi njej v hvaležen poklon.

Prvi del Male Cecilijanke, ki jo je povezovala Ivana Černic, se je začel z uvodnim nagovorom p. Mirka Peliconu. Z zgodnico o pastirjih različnih narodnosti, ki so se prišli pokloniti Jezusu, ki je razvil misel o daru petja, ki je Božje darilo, in o veselju srca. Le-tega si pridobimo samo, če smo prijateljski med

Foto DP

seboj in če je Jezus z nami. Za temi mislimi so se zvrstile pesmice, ki jih je uvedel OPZ Vrh Sv. Mihaela pod vodstvom Tatjane Devetak, ob spremljavi klavirja in flavte Karen Ulian in Tjaše Devetak. Na oder so stopili še: OPZ Plešivo z dirigentko Martino Hlede, ob klavirski spremljavi Damijane Čevdek Jug, ki je spremljala tudi OPZ Rupa-Peč pod vodstvom Tanje Kovic; OPZ Mali lujerji iz Benečije, ki so se prvič predstavili na reviji in jih vodi David Klodič, na klavir, harmoniko in prečno flauto pa so jih spremljali Ana Bernich, Giovanni in Orsola Banelli; Mladinska vokalna skupina Vrh Sv. Mihaela pod vodstvom Marje Feinig, ob spremljavi klavirja, violin in fagota (Dalia Vodice, Lucrezia Bogaro, Francišek in Aljoša Tavčar); OPZ in Mladinski zbor F. B. Sedej iz Števerjana

pod vodstvom Eliane Humar s klavirsko spremljavo Martine Valentinčič, ki je spremljala tudi OPZ Štmaver pod vodstvom Nadje Kovic; OPZ Ladjica iz Devina pod vodstvom Olge Tavčar, ob klavirski spremljavi Eliane Humar. Sredin spored je sklenil Mladinski zbor Emil Komel Gorica, ki je z dirigentko Damijano Čevdek Jug, ob spremljavi raznih instrumentov (Dalia Vodice, Dario

“zavzeli” zborčki: OPZ Dijaški dom S. Gregorčič Gorica pod vodstvom Irene Pahor, ob spremljavi Dine Slama, Katarine Kogej, Nikolaja Štante in Daše Sirk; OPZ Podgora z dirigentko Katjo Bandelli, ob klavirski spremljavi Zulejke Devetak, ki je spremljala tudi OPZ Štandrež z zborovodkinjo Alessandro Schettino; OPZ Kraški cvet, ki ga vodi s. Karmen Koren ob klavirski spremljavi

Šavron, Martina Hlede, Francišek Tavčar) še posebno podžgal poslušalce z mojstrsko izvedbo ritmično zahtevne pesmi Aires de quisequeya v priredbi kubanskega avtorja P. Vasquesa. Bučnemu ploskanju so se prizadevni pevci, ki z dirigentko nenehno pilijo svoje vokalno znanje in iščejo nove pevske izraze, oddolžili z dodatkom.

Nedeljski program je napovedoval Aljoša Jarc, uvodne besede pa je Damijana Čevdek Jug namenila petju, zlahkemu kulturnemu dopolnilu, ki pomaga pri razvoju in vzgoji otroka. Naglasila je njegovo združevalno moč in odgovornost, ki jo imajo zborovodje ob svojem poslanstvu. Le-to terja od njih stalno izpopolnjevanje in preverjanje. Omenila je tudi trud, ki ga vlaga Center Komel v rast pevske kulture. Za kratkim govorom so oder

Alenke Cergol; OPZ Romjan pod vodstvom Tatiane Legiša (na sliki), ob harmoniki Jarija Jarca; Mladinski zbor Šempester, ki je nastopil na reviji kot prvi gost iz Slovenije in zapel pod vodstvom Sonje Čotar, ob spremljavi Mojce Batič, Andreje Bizjak in Tjaše Rotar. Letošnja izvedba Male Cecilijanke se je radoživo izpela z OPZ Veseljaki iz Doberdoba, ki so odpeli pesmice pod vodstvom Zulejke Devetak, na klavir oz. orff-instrumente so jih spremljali Alessandro Schettino in gojenci SCGV E. Komel. Tudi letošnji praznik otroškega in mladinskega petja sta posnela slovenski program tretje mreže RAI in slovenski radio Trst A.

Iz rok Sare in Samuela Devetaka so pevovodkinje prejele spominski dar-otroški pesmarici.

Iva Koršič

Ogled sugestivnega božičnega sejma in mestnih lepot Štandrežci v Salzburgu

Foto DP

Mladinski krožek Prosvetnega društva Štandrež je 8. decembra organiziral ogled Salzburga s tradicionalnim božičnim sejmom. Veliki skupini Štandrežcev, nad petdeset, pretežno mladih, so se pridružili še prijatelji iz drugih krajev Goriške. Obisk Mozartovega mesta je nudil možnost ogleda, poleg bogatega adventnega in božičnega sejma, tudi raznih cerkva in drugih zanimivosti, ki jih v tem mestu ne manjka. Salzburg je v tem času odet v pravo predbožično razpoloženje. V raznih cerkvah organizirajo božične in druge koncerte; po ulicah starega mesta, ki so razkošno okrašene, je ob številnih stojnicah z raznimi izdelki in okraski živahen vrvež ljudi iz različnih držav.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL in
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

ODMEV BOŽIČNIH MELODIJ

VOKALNA SKUPINA

THE KING'S SINGERS

Kulturni center Lojze Bratuž

Ponedeljek, 20. decembra, ob 20.30

Prosimo za točnost!

SLOVENSKO KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO FRANČIŠEK B. SEDEJ

Vas v ljudo vabi na proslavo in predstavitev publikacije

KULTURNA POT

ob 50. obletnici Slovenskega katoliškega prosvetnega društva

v Števerjanu, ki bo v nedeljo, 19. decembra, ob 18.30

v Sedejevem domu

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE IZ GORICE

Obvestila

Društvo Tržič prireja 17. t.m. ob 20. uri v sodelovanju s Skupino posvojitev na razdaljo iz Štarcana in pod pokroviteljstvom tržiške občine in goriške pokrajine v stolnici v Tržiču dobrodelni božični koncert. Nastopili bodo OpZ Romjan, OpZ Schola Cantorum S. Ambrogio iz Tržiča, dekliški zbor Kraški slavček in MePZ Igo Gruden iz Nabržine. Vabljeni!

V soboto, 18. decembra, bo ob 17. uri na mejnem prehodu Štmaver sprejem betlehemske luči miru. Na to srečanje vabijo krajevni skupnosti in župniji Solkan ter Pevma-Oslavje-Štmaver, KD Sabotin in Turistično društvo Solkan. Po sprejemu se bodo z betlehemske lučje spustili mimo pokopališča proti hiši družine Barnaba ali peš po makadamski cesti pod cerkvijo do pevske cerkve, kjer bo ob 18. uri božičnica na temo Božična molitev, ki jo bodo priredili otroci OŠ in vrta iz Pevme, MePZ Podgora ter MoPZ Štmaver. Ponovitev božičnice bo v nedeljo, 19. t.m., ob 18. uri v podgorski cerkvi.

V nedeljo, 19. t.m., bo MePZ Hrast iz Doberdoba gostoval v cerkvi v Žabnicah. Sodeloval bo pri maši ob 10. uri. Po maši bo na sporedu krajši koncert božičnih pesmi.

Društvo Tržič vabi v ponedeljek, 20. t.m., ob 18.30 v občinsko sejno dvorano v Tržiču na predstavitev občinskega statuta v slovenščini. Nastopila bo moška skupina Akord pod vodstvom Mirka Špacapana, gost Boris Pahor.

Gabrje/Vrh sv. Mihaela/Rupa/Peč. Polnočnica bo za vse štiri vasi na Peči: za Božič, 25.12.2004, bodo sv. maše ob 9. uri v Gabrjah, ob 10. uri v Rupi, ob 11. uri na Vrhu; 26.12.2004 pa ob 9. uri v Gabrjah, ob 10.30 na Vrhu, kjer bo po maši božičnica.

Darovi

Za cerkev na Vrhu: N.N. 50,00; za cvetje N.N. 50,00 ter N.N. 40,00 evrov.

Za obnovitvena dela v cerkvi v Gabrjah: Aldo Peršolja v spomin na mamo Marijo ob 1. obl. 100,00; 70-letniki iz sovodenjske

občine 51,60; Marko Rojec 50,00 evrov.

Za cerkev na Peči: N.N. 50,00; Lučka Carli 8,00 evrov.

Za misijon p. Kosa: N.N., Vrh, 50,00 evrov.

Za lačne otroke: Rudolf Malič, Peč, 50,00 evrov.

Za Novi glas: s. Adolorata 10,00; N.N. 65,00 evrov.

N.N. daruje 400,00 evrov za misijonarja Lisjaka in 100,00 za slov. Karitas.

Ostali darovi prihodnjič.

Zahvala

Vzgojiteljice in starši otroškega vrta v Štandrežu se zahvalujemo mesnici Faganel, podjetjema Tabaj in Mucci ter bančnemu zavodu Banca di Cividale-Kmečka banka za nakazani denarni prispevek, s katerim ste nam omogočili nakup pohištva za nov oddelek otroškega vrta v Štandrežu. Obenem Vam želimo vesele božične praznike in srečno novo leto.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 17. do 23. decembra 2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 17. decembra (v studiu Andrej Baucon): Iz diskoteke 103 z Andrejem: Šopek domačih viž in napevov. - Iz zborovskega arhiva. - Iz krščanskega sveta. - Glasbeni desert, zanimivosti in obvestila.

Ponedeljek, 20. decembra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 21. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 22. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pri Slovencih na Ogrskem II. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 23. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

† Ob izbugi naše drage sestre

MARIJE OŽBOT

se iskreno zahvaljujemo g. Mirku Peliconu za pogrebni obred, organistu Hermanu Srebrniču, pevkam ter vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin.

Gorica, 16. decembra 2004

Sestra Zofija in brat g. David

MePZ MIRKO FILEJ IN MePZ RUPA-PEČ v sodelovanju z MePZ Kropa in Ž in MePZ KOLEDVA IZ KROPE

prirejajo

KOLEDNIŠKI KONCERT

v soboto, 18. decembra, ob 20. uri

v Kulturnem domu v Sovodnjah

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

OŠ JOSIP ABRAM in VRTEC IZ PEVME, MePZ PODGORA ter MePZ ŠTMAVER

prirejajo

pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice božičnico z naslovom

BOŽIČNA MOLITEV

Prireditev, ki jo pripravljajo otroci,

bo v soboto, 18. decembra, ob 18. uri v Pevmi in

v nedeljo, 19. decembra, ob 18. uri v Podgori.

Prisrčno vabljeni!

Objavljamo poseg dr. Branka Marušiča na predstavitvi v Ljubljani "Milica Kacin Wohinz je naš najboljši poznavalec polpretekle primorske zgodovine"

Raziskovanje slovenske preteklosti, ne da bi poznali vsaj tri jezike, je komajda zadostno, a zagotovo ni v soglasju s kriteriji strokovne obravnave. Slovenci imamo več nagnjenj, da se tuje jezike učimo. Zato pa nas presenetijo ravnanje kakega zgodovinarja, predvsem iz zahodne sosesčine, ko mu podrobnejšo raziskavo preteklosti Slovencev ali slovenskih in romanskemu svetu sosednjih ozemelj prepreči nepoznavanje slovenskega jezika. Ali drugače povedano, ker slovenskega jezika ne pozna, prezre slovenske objave in tako zmanjšuje vrednost lastnega poznavanja.

Slovenski zgodovinarji prepogosto slišijo opravičila svojih kolegov predvsem iz Italije, kadar obžaljujejo pomanjkljivo jezikovno znanje, a pri tem zelo malo ali celo nič ne storijo, da bi jezikovno prepreko preskočili. Tudi zato smo Slovenci na poseben način prisiljeni, da z objavo prevodov naših strokovnih del ponujamo nekaj dosežkov naše historiografije. S tem naše objave pri-

bližamo sosedom, ne le raziskovalcem preteklosti, marveč širšemu krogu bralcev. Žal pa prevodi postajajo potuše za one, ki bi zaradi strokovnih razlogov morali poznati slovenski jezik, a jim tako še vedno ostaja neznanica. Knjiga Milice Kacin Wohinz

zlati ob zahodni meji, omenimo vsaj prevode knjig Rajka Bratoža in Petra Štiha o srednjeveški zgodovini slovenskega zahoda in Čermeljevo knjigo o slovenski manjšini v Italiji iz obdobja med obema vojnama 20. stoletja. Naj omenimo še knjige Franca Potočnika, Joška

tudi izšli spomini Tovarišija Edvarda Kocbeka in knjiga spominov Henrika Tume. Naštevanje teh prevodov kar samodejno vabi, da bi omenili prevode italijanskih avtorjev v slovenski jezik. A ostanimo le pri ugotovitvi, da je za vse te izdaje značilno, kako je večina takih prevodov nastala predvsem zaradi pobude slovenskih založnikov in izdajateljev. Tako tudi knjiga, ki jo danes predstavljamo.

Njen založnik je Goriška Mohorjeva družba, založba, pravzaprav cerkvena bratovščina, ki je nastala pred osemdesetimi leti z namenom, da v razmerah, v katerih se je Primorska znašla po prvi svetovni vojni, skrbi v prvi vrsti za narodno ohranjanje in za versko vzgojo. Toda čas je pokazal, da lahko založba svoj

knjižni program obogati z objavami, ki ustvarjajo povezave med slovenskim in italijanskim svetom, ne le s slovnici italijanskega oziroma slovenskega jezika, ampak tudi s književnimi deli slovenskih avtorjev in z znanstvenimi monografijami. Velik knjižni upeh je pred nekaj leti doživel prevod vojnega romana Doberdob Prežihovega Voranca. Goriška Mohorjeva je izdala v italijanščini tudi Paternujevo monografijo o pesniku Prešernu ali pa antologijo Gorica v slovenski književnosti Lojzke Bratuževe. Tem izdajam in tistim, ki jih nismo posebej navedli, dodaja sedaj izbor člankov in razprav zgodovinarke Milice Kacin Wohinčeve. Gre za članke, ki so izšli v italijanskih znanstvenih publikacijah in revijah ter so tematsko posvečeni v prvi vrsti primorski problematiki med obema vojnama, torej tematiki, ki neposredno zadeva slovensko-italijanske odnose v njih najbolj napetem razdobju. Milica Kacin Wohinz je naš najboljši poznavalec teh problemov. O tem pričajo ne le tri njene obsežne monografije, marveč številne razprave v domačem in tujem, predvsem italijanskem tisku. Celotna bibliografija v italijanščini objavljenih del Milice Kacin Wohinčeve, objavljen je tudi v knjigi, ko jo predstavljamo, obsega 36 bibliografskih enot. Za knjigo je bil pripravljen izbor, ki obsega 13 razprav tematsko in kronološko povezanih, tako, da morejo "italijansko govoreči prijatelji", kot piše nepodpisana uvodna beseda založbe, "ki stoletja sobivajo s sodržavljani slovenske narodnosti, prebrati zgodovinsko berilo in razmislek o zgodovini, ki naj prispeva za čim bolj človeško sožitje med obema narodoma." Knjiga Vivere al confine je torej namenjena italijanskemu bralcu. Tako tudi razumemo uvod, ki ga je zanjo napisal zgodovinar Angelo Ara, univerzitetni profesor v Pavii. Profesorja Aro, enega vodilnih italijanskih zgodovinarjev, poznajo Slovenci predvsem kot soavtorja knjige - skupaj s Claudiem Magrisom - Trst, obrnjena identiteta, slovenski prevod je izšel leta 2001. Isti Angelo Ara je napisal

tudi uvodnik za italijanski prevod spominov Henrika Tume, izšel je pred desetimi leti, prav tako pri slovenskem založniku.

Angelo Ara in Milica Kacinova se na sestankih zgodovinarjev srečujeta preko dvajset let, prvič leta 1981, ko sta se udeležila sestanka italijanskih in jugoslovenskih zgodovinarjev v Hercegnovem. Nazadnje pa sta sodelovala pri delu meddržavne kulturnozgodovinske komisije italijanskih in slovenskih zgodovinarjev; Kacinova je bila njen soprorednik. Ni dvoma, da so vsa ta srečanja zgodovinarjev veliko prispevala k medsebojnemu razumevanju in zblizevanju stališč tudi ob najbolj problematičnih temah preteklosti. Zato pa, po mnenju prof. Aro, knjiga Vivere al confine ponuja veliko razmislekov o dramatični in grenki izkušnji preteklosti, da se ustvari skupna zgodovina jezikovno mešanega območja, zgodovina, ki ne sme prezreti nobene izmed narodnostnih in jezikovnih sestavin tudi zato, da se ustvari pot v boljšo prihodnost. Založbe slovenske narodne skupnosti v Italiji v Trstu, Gorici in Čedadu že več kot pol stoletja opravljajo naloge posrednika v slovensko-italijanskem medsebojnem spoznavanju.

Foto J.M.P.

Foto J.M.P.

Vivere al confine, živeti ob meji, s podnaslovom Slovenci in Italijani v letih 1918-1941, ni prva knjiga ali znanstvena razprava slovenskega avtorja, ki jo slovenski založnik ponuja v branje italijanskemu uporabniku. Iz zgodovine, ki so jo Slovenci in Italijani skupaj živeli,

Ošnjaka in Stanka Petelina o dogodkih druge svetovne vojne na Slovenskem, zlasti pa več objav dr. Toneta Ferenc in seveda doktorske teze slovenskih avtorjev predvsem iz vrst slovenske etnične skupnosti v Italiji, izdaja jih društvo Virgil šček iz Trsta. V italijanščini so

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

MILICA KACIN
WOHINZ

VIVERE
AL CONFINE
SLOVENI E ITALIANI
NEGLI ANNI 1918-1941

Ugledna slovenska zgodovinarica dr. Milica Kacin Wohinz, strokovnjakinja za zgodovino slovensko-italijanskih odnosov prve polovice 20. stoletja, je za to knjižno izdajo pripravila izbor svojih člankov in esejev v italijanščini, s katerimi s tehtno in jasno besedo odpira italijanskemu bralcu vpogled v primorsko zgodovino polpretekle dobe in dogodke, ki so zaznamovali naše sosedske odnose.

Število strani: 336
Cena: 17,00 evrov

Dobite jo v slovenskih in italijanskih knjigarnah in na sedežu Goriške Mohorjeve družbe, Travniki 25 v Gorici.

Kratke

Roberto Nanut razstavlja v centru Bratuž

Do konca leta bo v centru Bratuž še odprta antološka razstava goriškega umetnika Roberta Nanuta in več kot samo vredno si jo je ogledati, saj je to prva večja razstava goriškega kiparja, arhitekta in slikarja v rodnem mestu. Goriški umetnik se predstavlja z nizom slikarskih stvaritev in vrsto odličnih kipov v lesu, kamnu, cementu, marmorju, ki zajemajo celotno njegovo življenjsko obdobje od samih začetkov ustvarjanja do današnjih dni. Obiskovalec razstave dobi v prostorih Kulturnega centra Lojze

Foto J.M.P.

Bratuž tudi barvni katalog lepe razstave. Ne zamudite Nanutove razstave, saj gre za našega prvovrstnega kiparja in umetnika!

Dvesto del Edoarda Del Nerija v palači Attems

Pokrajinski muzeji v Gorici so v Palači Attems pripravili razstavo Secesija in eksotika - umetnostna avantura Edoarda del Nerija. Razstavo slikarja in grafika Del Nerija - rojen leta 1890 v Gorici, umrl leta 1932 v Rimu - so odprli v petek, 10. t.m., v kronološkem zaporedju pa zajema okrog 200 likovnih del goriškega slikarja in grafika. Gre za risbe, skice, slike, grafike in platna, ki predstavljajo ustvarjalno pot slikarja od študijskih let na dunajski Umetniški akademiji do zadnjega rimskega obdobja.

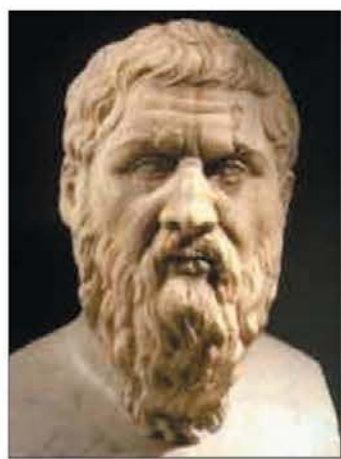
Za naš jezik

Ljuba latinščina

V časopisu berem, da se je začel iter za nov deželni zakon. Zbode me beseda **iter**, ki je latinska in pomeni v latinščini pot (iter, itineris, sr. sp.). Seveda je to učena beseda, ki so jo Italijani začeli uporabljati za označevanje tiste težke in zapletene poti, ki jo morajo prehoditi zakoni, da so izglasovani. Pomislimo samo na **iter** našega zaščitnega zakona!

Ko bi latinski izraz uporabljala večina evropskih jezikov in ne samo italijanščina, bi bila beseda tudi v slovenščini bolj sprejemljiva, saj bi bila ena tistih tujk-domačink z imenom evropeizem.

A v slovenščini ni potrebno, da se šopirimo s svojim znanjem latinščine, saj imamo za tako pot slovenski izraz **postopek** ali morda **težaven** ali **zapleten postopek**, če hočemo poudariti, da je postopek dolg. Dobro bi bilo, da kdaj pokukamo v Šlenčev italijansko-slovenski slovar!

Dve zajetni knjigi v prevodu Gorazda Kocijančiča Celotno Platonovo delo v slovenščini!

na Rožanca za najboljšo slovensko knjigo esejev letošnjega leta.

Prva knjiga njegovega novega prevoda Platonovega dela na 1678 straneh vsebuje integralni prevod Platonovih dialogov, druga pa na 1494 straneh prinaša opombe, obenem pa tudi Kocijančičev poglobljeni razmislek o grškem filozofu Platonu in seveda kazala, bibliografije, zemljevide ter skice, se pravi gradivo in orodja, s katerimi si bo bralec lahko pomagal.

Filozof A. N. Whitehead je nekeje zapisal, da je celotna zgodovina evropske filozofije le vrsta opomb k Platonovim besedilom, s čimer se strinja tudi Kocijančič, kot je sam lepo povedal na tiskovni predstavitvi.

"Platonov korpus je mesto invencije filozofije," je dejal in nadaljeval: "Platonova dela so eno najlepših daril, ki nam jih je usoda ohranila iz antike!" Že na začetku predstavitve je torej Kocijančič spregovoril o resničnem "čudežu", da se je Platonov miselni opus skozi vse hude in lepe čase ohranil nedotaknjen do današnjih dni. V Platonovi filozofiji so se namreč prepoznali skorajda vsi, od cerkvenih očetov, ki so ustvarili "krščanski platonizem" ter z njim položili temelje bogatega bizantinskega

Foto: JMP

duhovnega izročila in zahodne nemške teologije, do nosilec samosvojih svetov islamske in hebrejske misli. In ne nazadnje, je dejal Kocijančič na predstavitvi, Platona še dandanes berejo ljudje, ki niso poklicni filozofi, saj je atenski mislec po svoje zelo "naporen", a tudi zabaven hkrati. Gorazd Kocijančič meni, da je Platonova misel veliko več kot samo nauk, je "inscenacija drame mišljenja", saj so ga strastno prebirali tudi tisti, ki so ga enako strastno zavračali.

Platonovi dialogi ne prinašajo predsokratskega uvida v modrosti, temveč je njihov glavni miselni poligon filozofija sama, ljubezen do modrosti. Gorazd Kocijančič se je pred časom odločil, da bo ponovno prevedel tudi Platonova dela, ki so doslej že izšla v slovenskem prevodu, teh pa je približno tretjina celotnega opusa. Prevodu je Kocijančič namenil tudi uvodni esej v prvo knjigo, v katerem podaja svoje poglede na prevajalsko delo Platona. Odločil se je za sinte-

zo zvestega in sodobnega prevoda, ki se močno razlikuje od dela njegovih predhodnikov, ki so, kot je dejal, nihali med pedagoško funkcijo in dobesednostjo, hkrati pa so bili v prevodnih različicah temeljnih pojmov Platonove misli nekonsistentni. Kocijančič je imel pri prevajanju - in to se mu zdi edina prava metoda - ves čas v mislih celoten Platonov opus ter tako znal ločevati med bolj in manj bistvenimi točkami filozofskih besedil. Zato je toliko bolj na mestu druga knjiga, ki je polna dodatnih pojasnil in navzkrižnih referenc za tiste bralce, ki želijo seči globlje v dinamiko Platonove misli.

Dialogi, kot so Evtifron, Kratil, Tekmeča v ljubezni, Teag, in bolji znani Država, Timaj, Ion, Simpozij z glavnim junakom, Platonovim učiteljem, Sokratom, postanejo z drugo knjigo po prevajalčevih besedah še zanimivejši. Ob številnih pojasnilih je Kocijančič vanjo priobčil še Uvod v Platona, v katerem piše o filozofovem življenju in delu ter opozarja na osnovno zablodo številnih tradicionalnih interpretacij, namreč izenačevanje Platonove filozofije z naukom, ki ga v dialogih predstavlja Sokrat. Prevajalec se zato zavzema za hermenevitično in bolj ozaveščeno branje dialogov.

Gorazd Kocijančič pa je na predstavitvi v Ljubljani opozoril še na razdelek druge knjige, ki vsebuje Epigrame, Poročila o nezapisanih naukih in Nepristne spise, pripisane

Platonu. Ta dela pri raziskovalcih Platonovega opusa vedno znova vzbujajo številne spore o avtentičnosti zapisov, toda Kocijančič meni, da so - kljub temu da je za nekatera povsem očitno, da ne pripadajo Platonu - zelo zanimivo branje.

Gorazd Kocijančič, ki knjigi zaradi "psihološke blokade", kot je povedal, zadnje čase kar težko prelistava, je na koncu predstavitve dejal, da so bizantinski menihi, ki so se posvečali dolgotrajnemu in obsežnemu prepisovanju, v sklepu vedno zapisali: "Hvala Bogu, konec je."

"Zelo dobro jih razumem," je še dodal ob koncu predstavitve svojega obsežnega dela in požel aplavz, kakršnih ne pomnimo na knjižnih predstavah.

JUP

Vila Manin pri Passarianu / Razstava Instant Europe

Likovna umetnost, jezik nove evropske hiše

Nova, razširjena Evropa bo v Centru sodobnih umetnosti v vili Manin pri Passarianu dobila svojo popolnejšo podobo, in to na podlagi umetniške razsežnosti, saj se je v soboto, 11. decembra, deset novih članic, ki so minuli 1. maj pristopile k Uniji, predstavilo občinstvu s skupino svojih ustvarjalcev, ki so skušali zajeti stvarnost, v kateri prebivajo, s pomočjo video in fotografskega sredstva.

Gre namreč za pomemben umetniški načrt, pri katerem sta neposredno soudeležena ravnatelj Centra Francesco Bonami in kurator Sarah Cosulich Canarutto. Kot meni Canaruttijeva, razstava Instant Europe združuje osebnost in kolektivne izkušnje, sanje in konflikte, spomine in pričakovanja, razmišljanja in reakcije, osebne izpovedi pa tudi univerzalna doživetja. Ko se bo obiskovalec

sprehajal po razstavišču, bo s težavo zasledil kako rdečo nit, ki bi povezovala slehernega umetnika z drugim, eno umetnino z naslednjo; to sicer ni bila želja ne prirediteljev in niti posameznih ustvarjalcev. Slednji so s svojimi deli želeli sprožiti v običajno spoprijel z razstavljenim delom, da bi s tem ustvaril nek oseben, intimen dialog. Ravno zato sta fotografija in video najzlahnejši sredstvi, ki v sodobni družbi uspesta pri vzpostavitvi neposrednega odnosa z gledalcem. Sodobni umetniki so dandanes res očarani od komunikativne zmogljivosti foto/video jezika in se ga veliko poslužujejo. Razstavljeni bodo umetniki iz Estonije, Poljske, Latvije, Litve, Malte, Češke, Slovaške, Madžarske in Slovenije. Našo domovino bodo na obsežni razstavi zastopali likovni umetniki Miha Knific, Polonca Lovšin in skupi-

na Irwin, ki jo je Bonami označil za eno najprodornejših in obenem tudi zelo ironičnih umetniških skupin v vsej Evropi. V vili Manin je ob skupinski razstavi Instant Europe tudi razstava poljskega umetnika Arturja Zmijewskiego, ki bo prihodnje leto kot častni gost zastopal Poljsko na beneškem bienalu, in furlanskega video umetnika Paola Comuzzija, ki razstavlja v prostoru, ki je namenjen umetnikom iz dežele FJK; Comuzzi je pripravil poseben video projekt o nočnem popotovanju skozi Slovenijo po poljskih poteh.

Kot so poudarili prireditelji, je to le prva izmed številnih razstav, s katerimi bodo skušali v Italiji in še posebej v deželi FJK predstaviti najbolj izrazite umetnike vseh novih članic EU, da bi se še tesneje povezali z beneškim bienalom.

Vida Valenčič Ko se dotakneš osebe

Življenjske zgodbe v tesnih kupejih

Če se mu prepustiš, te življenje obdara z nečim neprecenljivim: postavi te v situacije, predstavi ti osebe, ki ti pokažejo nekaj, česar prej sploh nisi poznal. Še več: niti slutiti nisi. V zadnjih tednih sem zaradi poklicnega izobraževanja veliko po vlakih. V kupejih, kjer je vse vedno preozko, kjer si čez noč postiljam na podoben način, kot sem si kot otrok med dolgimi družinskimi vožnjami postiljala na zadnjem sedežu avtomobila: vse svoje imetje stlačeno v kupček, torba na eni strani, plašč na drugi in si tako zgradila svojo spalno utico. Včasih pomislim, da bi morala vse pogovore, vse nasmehe, vse nočne šume enostavno snemati na magnetofon, da bi jih nikoli ne pozabila. Anne iz Torviscose, ki je med študijem komunikologije krenila v popolnoma drugačno smer, ker se ji je študij marketinga enostavno priskutil. "Veš, preučevala sem reklamo in odkrivala, kako smo ženske tudi zaradi nje popolnoma izgubile zdrav odnos do prehrane. Hrana nam je postala le to dvojce: greh ali nagrada. Nismo se več sposobne prehranjevati normalno, vsak grizljaj lahko doživljamo kot pregreho ali pa uteho pred nečim, kar nas čustveno pretrese". In tako se je Anna odločila, da bo svoj študij komunikologije prekrnjala v nekaj, kar bi vsaj za kapljo spremenilo situacijo.

Vlak je ustavljen. Verjetno smo nekje pri Benetkah. Ko se čas ustavi, večkrat začutiš tipalke, s katerimi se približaš drugemu. "Pravkar se vračam iz Coma. Upamo, da me klinika za zdravljenje motenj prehranjevanja sprejme na prakso, ker je res ena najboljših v Italiji. Delala bi v oddelku za stike z javnostjo". Pa Stefania iz Messine, profesorica italijanščine na nižji šoli...na Trbižu. Sicilska kri pri -13°C Beloških jezer, ki se je pač vdala in sprejela, da mora s trebuhom za kruhom na drug rob škorinja in si vikend polni z obiski gozdov in spoznavanjem Koroške. "Moji trbiški kolegi se čudijo, da poznam toliko poti, toliko hiš in vaških praznikov, Ja, jaz jim pa odvrnem, zakaj ves prosti čas preždi doma pred ekranom!"

In Maria iz Neaplja, učiteljica v Trstu, ki

krvavo potrebuje tistih dvanajst točk na lestvici in je zanje pripravljena sprejemati tudi oddaljenost od moža, h kateremu jo vlak pelje le enkrat mesečno. Ko ti dve mladi ženski govorita o disciplinskih težavah, o sanjah, da bi dobili suplenko kje bližje kot minimum-dvanajst-urno vožnjo z vlakom Trst-Neapelj, pomislim na nas, na naše absolutno nepoznavanje situacije Juga in pa obupnega stanja italijanskega šolstva nasploh. Ker je slovenska šola v mnogočem še vedno srečna oaza.

V Rimu mi Laura, sošolka na tečaju, ponudi prenočitev. "Edinole, če te ne moti, da se bova morali na lekcije voziti kakih 40 minut z avtom...Pa še s hčerkama moram urediti". Pomislim, da ta privlačna 36-letnica, ki dela v trgovini z zelišči in končuje študij filmske režije, si pač prisluži kak dodatni evro z varstvom otrok. A ni tako. Laura ima dve hčerki: šestnajst in štirinajst let. Ločenka, ki se je po 30letu vpisala na univerzo in si odščipa ure spanja, da bi se izobraževala in si nabirala znanja za bodočo izdelavo dokumentarcev o misijonih, o indiosih, o aidsu. Z navdušenjem mi govori, kako so njene počitnice vedno čas, ki ga preživlja v tesnem stiku z domačini. V Braziliji, na Kubi v t.i. "case particular", daleč od turističnih pasov, kjer je živela skupaj s krajanji, s Kubankami, ki so ji razlagale, da naj komaj opranih oblek nikar ne ožema, naj jih raje obesi kar tako, polne vode, da ti jih potem ni treba likati. In na Kubi se tudi takoj posuše. Prašiči na dvorišču, otroci, s katerimi se igraš, skupne pesmi in plesi, delčki sveta, o katerih bi Laura v bodoče rada vizualno pripovedovala ljudem.

"Laura, na postajo moram. Vidiva se prihodnjic". "A veš, da si korajžna, Vida? Dolga pot iz Trsta..."

In se nasmehnem ter ji odgovorim, da prebiti noč v kupeju res ni kako pogumno dejanje...Ko drvim na postajo, pomislim na to mlado žensko in na pravi pogum. Na novo si začrtati življenjsko pot, otroci, služba, študirati z entuziazmom kot otrok, ki si je tega želel vse življenje, verjeti v navdušenje, trdo delo, vztrajnost in stalno željo po spoznavanju.

Zaključek dušnopastirskega obiska v Zgoniku

Nadžkof De Antoni: "Kateheza naj se začne v družini"

Minulo nedeljo je s sveto mašo, ki je potekala v zgoniški cerkvi, goriški nadškof Dino De Antoni zaključil dušnopastirski obisk v župniji sv. Mihaela nadangela. Obisk se je začel že prejšnji četrtek, ko se je nadškof De Antoni srečal s prvoobhajanci in birmanci ter njihovimi starši, nato pa se je sestal z župnijskim pastoralnim in gospodarskim svetom. Naslednjega dne je goriški nadškof obiskal pokopališče, osnovno šolo in županstvo; v poldanskih urah pa je obiskal bolnike na domu. V soboto je msgr. De Antoni slovesno blagoslovil prenovljeno cerkev sv. Urha v Samatorci. "Zadovoljni smo, da nas je gospod nadškof obiskal. Njegov obisk nam je dal spodbudo za naše versko življenje in poka-

Foto IG

zal pot, kateri slediti: obnoviti moramo katehezo zlasti otrok, skrbeti za mlade družine in obenem postati tudi mi kot naš zvonik svetilnik za druge farane, ki bodo našli pot v cerkev in tudi k Bogu". Tako je zgoniški župnik g. Markuža povzel čustva vernikov, ki so v

nedeljskih urah prisluhnili naukom msgr. De Antonija. Ta je v svoji homiliji poudaril ključne točke, ki morajo krojiti vsakdan župnijske skupnosti. Kot prvo morajo verniki gojiti katehezo, ki se mora začeti že v družinskem krogu. "Vi Slovenci imate lepše katekizme za

otroke kot Italijani, v njih je veliko napotkov tudi za starše. Rastlino je treba gojiti že od rojstva, da je ne pokvari robida." Druga pomembna točka v življenju verske skupnosti je nedeljska maša: "Brez nedeljske maše ne moremo živeti, so ponavljali prvi kristjani. Dajmo se držati tudi mi tega načela", je poudaril nadškof De Antoni. Nikoli pa ne smemo pozabiti na milost: "Spomniti se moramo bolnikov in starejših ter jim pomagati". Kot zadnje pa je škof poudaril pomen jaslic, ki naj si bodo lepe ali skromne, morajo razveseliti vsako družinsko ognjišče. Jožko Gruden se je v imenu župnije zahvalil nadškofu De Antoniju za obisk. Nadškof pa je svečanost sklenil s temi besedami: "Sedaj je čas, da se napotimo dalje navdušeno in z zaupanjem. Bodite pripravljeni, nadaljujte svojo pot s Kristusom, zaupajte Vanj in On bo vam. Župnija Zgonik, srečno pot in vesel Božič."

IG

Pester program zbora Gallus v božičnem času

Prihodnjo nedeljo tradicionalna božična revija

Zbor Jacobus Gallus, ki deluje v sklopu Glasbene Matice, je letos pričel novo ustvarjalno pot, saj je dolgoletnemu dirigentu Janku Banu nasledil novi zborovodja, Matjaž Šček. Slednjemu so naši kraji dobro znani, saj je pred dolгим obdobjem, med katerim je vodil ljubljanske madrigaliste, vodil kar nekaj pevskih sestavov na Tržaškem. Kako pa novi dirigent gallusovcev doživlja ponovni prihod v zamejstvo? "Menim, da gre vsekakor za enotni kulturni prostor, ki meje hvala Bogu ne pozna." Šček je vesel in ponosen, da so za vodenje takega zbora, kot je Gallus, izbrali ravno njega. "Za vsakega zborovodjo pomeni prav gotovo izziv v vseh ozirih: programskih, kvalitativnih. Vsak dirigent prinese s seboj svoja občutja in gledanja na glasbo.

Te spremembe so pri zborih še kako dobrodošle. Če se nekaj spremeni, pomeni to nov impulz, novo možnost iskanja za zborovodjo in za pevce in ravno tega se najbolj veselim." Da pa bi se kar takoj začutila ta sprememba ali drugačnost ali pa še iskanje nečesa drugega, se v teh mesecih še ne da oceniti. "Po moji skromni presoji bo treba počakati še kratko leto privajanja, le nato se bo lahko končno definiralo, kako naprej z dolgoročnimi in kratkoročnimi načrti." Med prve Šček uvršča osnovno, splošno vizijo na gledanje zborovskega petja, kratkoročne pa neposredne programe, ki jih je treba naštudirati. "Upam, da se bo tako izteklo, kakor je šlo v teh prvih mesecih, glede na to, da je pevski zbor rutiniran in izkušen ter kvaliteten, tako da so ta pri-

vajanja nekoliko manj boleča." Letošnji decembrski mesec je za zbor Gallus res poln pomembnih dogodkov. Ta teden bo izšel CD pevskega sestava GM. Kako pa je do tega projekta sploh prišlo, smo povprašali predsednico zbora Nevo Zaget. "Celotni načrt je potekal leto dni. Tačas smo pripravljali program in izbirali primerne skladbe. Naš takratni dirigent Janko Ban je poskrbel za to, da bi na zgoščenki predstavili predvsem tiste skladbe, ki jih imamo v našem okolju za tradicionalne. V CD-ju so zbrane skladbe Ubalda Vrabca, Staneta Maliča, Grbca, se pravi skladateljev, ki jih običajno slišimo v naših cerkvah in ob drugih priložnostih, vendar jih ni še nihče nikoli posnel. Ti so naši, primorski avtorji, nekateri že pokojni, drugi pa še delujejo. Med izbranimi skladatelji je tudi Dina Slama." Gre torej nedvomno za glasbeni projekt, ki pa ima tudi določeno zgodovinsko, predvsem pa dokumentarno ambi-

cijo, zato, "da bi ostalo zabeleženo to, kar so naši ljudje ustvarili. Nekatere skladbe so nastale takoj po drugi svetovni vojni in v letih postal eden vidnejših predstavnikov ne le Primorskega, temveč vselovskega glasbenega prizorišča. Iz leta v leto zbor Gallus priraja tudi tradicionalno božično revijo, ki bo letos potekala to nedeljo, 19. t.m., ob 16. uri, v cerkvi sv. Mohorja in Fortunata v Rojanu. Koncert, ki ga bodo oblikovali gallusovci in dva druga pevska sestava, bo snemal deželni sedež RAI, poslusalcev pa ga bo ponudil na božični dan. Minulo nedeljo pa je bil zbor Gallus gost na ljubljanskem tradicionalnem božično-novoletnem koncertu, ki ga že več kot 15 let priraja Pihalniški orkester Vevče in ki je potekal v prestižni Gallusovi dvorani Cankarjevega doma.

POGOVOR Bruno Volpi Lisjak

"Slovenci smo izgubili zgodovinski spomin na morje"

Bruno Volpi Lisjak (na sliki) je tržaški kapitan in izvedenec za pomorstvo. Redno sodeluje pri zamejskih revijah z zapisi o pomorski kulturi naših krajev. Letos je pri založbi Mladika izšla njegova študija Čupa, prvi slovenski drevak, v kateri je avtor izčrpno obdelal pomembno preteklost tega tradicionalnega plovila, ki so ga uporabljali že Slovani, nato pa je postalo vsakdanje sred-

stvo, s katerim so naši ribiči klabovali ostrim valovom v Tržaškem zalivu. Pred nekaj leti je Bruno Volpi Lisjak v Škofji Loki naletel na tovrstno plovilo, ki je samevalo v pozabi, in se takoj zavzel za čim bolj primerno ovrednotenje te čupe, ki je po dolgem času končno dobila pravo mesto v ljubljanskem etnografskem muzeju. Zadeva, kot nam je sam obrazložil, je trajala nekaj let. "Ljubljanska predstavitev je pomenila zame kronanje starih sanj, ki so trajale celih 10 let, oziroma od trenutka, ko sem prvič videl to našo staro nabrežinsko čupo v skladišču škofjeloškega gradu. Tam je skoraj prepevala, ker sploh ni bila ustrežno konzervirana", je povedal Lisjak. "Zdelo se mi je, da bi bila ogromna škoda ne samo za nas Primorce, temveč za ves slovenski narod, ko bi ta ču-

pa ostala na tistem pozabljenem mestu." Tržaški kapitan je tako stopil v stik z bivšo kustosinjo Enijo Smerdelj, ki je danes direktorica etnografskega muzeja. "Gospa Smerdelj je takoj dojela pomen zadeve in me je že takrat aktivirala. Ko pa je postala ravnateljica muzeja, je zadevo vzela resno v pretres in rezultat vsega tega načrta je bil razviden ravno prejšnji teden, ko so čupo predstavili v ljubljanskem muzeju. Naše tradicionalno plovilo je sedaj zelo lepo restavrirano in konzervirano. Restavriranje pa je bila težka naloga, saj je čupa samevala celih 50 let v kleti gradu in so jo morali nato postopoma dehidrirati v posebni hali." Tak eksponat mora ležati pod strogim klimatskim nadzorom, drugače se polagoma pokvari. Čupa, ki so jo izdelali v 19. stoletju, bo odslej na ogled v dvorani, ki je izrecno njej namenjena. Ljubljanski izvedenci in Lisjak sam menijo, da je dre-

Foto Kroma

vak plovilo, ki je pomembno ne le v slovenskem prostoru, ampak tudi v svetovnem merilu; splošno gledano, je tak tip drevaka namreč edinstven v Evropi, morda celo na svetu; pri nas je bil v stalni rabi več kot 1200 let, v osrčju stare celivne. Čupa bo torej v novem muzejskem prostoru pričala o slovenski prisotnosti na morju in torej podkrepila dejstvo, da je slovenski narod mediteranski, čemur veliko ljudi nasprotuje z ustaljeno trditvijo, da smo "mi le hribovci".

Na ljubljanski predstavitvi so bili prisotni ugledni člani slovenskega kulturnega sveta. Množičnemu občinstvu je novi eksponat predstavil Janez Bogataj, profesor na filozofski fakulteti. Poleg ostalih gostov sta bila na predstavitvi prisotna tudi Zdravko Caharija, zadnji nabrežinski ribič, ki je čupo uporabljal (etnografski muzej je za to priložnost pripravil tudi dokumentarni film o našem ribiču in ga na predstavitvi tudi vrteli) in priznani etnolog Milko Matičetov. Ravno Matičetov je leta 1945 prinesel to plovilo iz naših krajev v Slovenijo. Takrat ni naletel na zanimanje drugih izvedencev, tako da so drevak odnesli v skladišče. Odziv ljubljanskega občinstva je bil res izreden. Vsi so bili namreč začuden zaradi tako množične prisotnosti. Take predstavitve so po navadi namenjene izvedencem in novinarjem. Še več: "Prostor, kjer smo nameravali predstaviti restavrirano plovilo, je bil pretesen, zato smo ga morali prenesti v večjo dvorano", je poudaril kapitan Lisjak, ki je za priložnost napisal tudi tiskovno

je namenjena visokošolcem, ki so se vpisali na univerzo v akademskem letu 2004/2005. Podrobnejša pojasnila in razpis dobite na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ul. Mazzini 46, prvo nadstropje, tel. 040 631203, ob četrtkih od 16. do 18. ure. Rok zapade 16. decembra 2004. **Vabimo vas**, da se udeležite 5. zamejskega videonatečaja Ota-Hrovatin, ki ga organizira Fotokrožek Trst 80. Rok oddaje posnetih del zapade 14. januarja 2005 in vsi filmi bodo predvajani 28. januarja 2005 v Gregorčičevi dvorani v Trstu (ul. San Francesco 20/II), kjer bodo najboljša dela nagrajena s pokali in denarnimi nagradami. Natečaja se lahko udeležijo samo ljubitelji videonemanja in slovenske šole iz F-Jk, iz Slovenije in Koroške, z največ dvema videofilomoma. Posnetki naj trajajo največ 10 minut.

Darovi

Za društvo Rojanski Marijin dom darujejo Marija in Marko Udovič 100,00 evrov, gospa Ukmar 10,00 evrov, n.n. 25,00 evrov. **Za Marijin dom** pri Sv. Ivanu, v spomin na prof. Marico Zupančič in Lucijana Živca darujeta Darko in Zinka 100,00 evrov. **Mira Bole** v spomin na pokojne družbenice daruje 50,00 evrov za društvo Rojanski Marijin dom. **V spomin** na Frido Žerjal daruje I.Ž. 20,00 evrov za Novi glas.

OPZ LADJICA - ŽENSKI IN MLADINSKI ZBOR DEVIN - FANTJE IZPOD GRMADE

vabijo na

TRADICIONALNI KONCERT BOŽIČNIH PESMI

na Štefanovo, 26. decembra 2004, ob 17. uri
v novi cerkvi v župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu
Toplo vabljeni!

SKLAD MITJA ČUK

vabi na predstavitev CD-ja

Marko Feri

NOCTURNAL

glasba B. Brittna, A. Bibala, R. Dyensa, A. Srebotnjaka
in F. Mompouja

Sedež Sklada, Proseška ul. 131
v soboto, 18. decembra 2004, ob 19. uri

Pekarna, slašičarna
in sladoledarna

LEGIŠA

Sesljan 41
tel. 040 299147

Ob stoletnici rojstva

V spomin na Draga Bajca

Konec letošnjega oktobra je preteklo 100 let, odkar se je v Vipavi rodil Drago Bajec, pesnik, publicist, narodnoobrambni kulturni delavec, tigrovec in študent. Njegovo kratko življenje, ki se je končalo že pri 24 letih s pretresljivo tragično smrtjo, je bilo vpeto v čas, ki je bil za primorske Slovence zelo težak. Temu težkemu zgodovinskemu dogajanju v prvih desetletjih 20. stol. se je pridružila še družinska tragedija. Umrli mu je mati, ki je zapustila petero otrok, ko je bil oče na bojni fronti. To je nežnemu tenkočutnemu enajstletnemu, najstarejšemu sinu Dragu vtisnilo posebno značajsko lastnost, zaprtost in melanholičnost. Draga, najstarejšega sina, je oče poslal študirat na Kranjsko. Tako je opravil gimnazijske študije v Ljubljani na škofijski gimnaziji in v Kranju. Toda pred zaključkom je moral kot italijanski državljan na obvezno služenje vojaškega roka v kraljevino Italijo. Maturo je opravil šele leta 1927 in se nato kot izreden študent vpisal na pravno fakulteto univerze v Padovi. Še pred tem je nastopil službo v goriškem uredništvu časopisa Edinost, ki ga je urejal Berti Rejec. Bil je izreden časnikarski talent, vneto je opisoval dnevne novice in objavljaj različne zanimive članke, ki jih je prevajal iz krajših proznih sestavkov. Pisal pa je tudi daljše reportaže, intervjuje in literarno zgodovinske sestavke ter objavljaj svoje izvirne pesmi. Kot kulturni narodnoobrambni delavec, publicist in študent z oznako slavofila je bil zasledovan, preganjan in večkrat zaprt. Septembra 1926, mesec dni, preden bi zaključil vojaščino, so ga zaradi nekega nanj naslovljenega pisma italijanske oblasti zaprle, verjetno pa je bilo v ozadju iskanje pisca Deset zapovedi za rekrute, ki so izšli v humorističnem časopisu Čuk na palci.

V času, ko je deloval kot časnikar pri Edinosti v Gorici, so za njim plazili fašistični konfidenti in policijski agenti, tako da v Gorici ni mogel dobiti stanovanja, ker si ga nihče ni upal vzeti v hišo zaradi strahu pred fašističnim maščevanjem. Tako se je mladenič potikal pri svojih tovariših in prespal zdaj tukaj zdaj tam, večkrat tudi v zaporu, kamor so pošiljali politične osumljence ob fašističnih slavnostih in praznikih. Prav v tistem času, ko je Drago deloval v Gorici, so značilni najhujši fašistični pritiski. Z zakonom so bila ukinjena vsa slovenska društva in večina časopisov. Tako je postajalo narodnoobrambno delovanje vedno bolj prikrito. Spontano so se kulturni delavci povezovali v narodnoobrambni organizaciji TIGR, ki jo je z nekaterimi drugimi vodil

Albet Rejec, urednik časopisa Edinost. Publicisti tega časopisa Srečko Logar, Maks Rejec, Rado Humar in drugi so bili pomembni organizatorji podtalne organizacije. Tako je tudi

Drago Bajec organiziral ilegalni odpor na vipavsko-ajdovskem področju. V letu 1927 je organiziral po vaseh celice, trojke in zaupnike. Na območju ajdovsko - vipavske srenje je znanih 14 uporniških jeder in 70 imen članov. Med člani najdemo predvsem študente, učitelje, gostilničarje in trgovce. Najštevilčnejša in najvplivnejša je bila vipavska

Množica pred Bajčevo domačijo pred pogrebom (foto Veno Pilon)

celica, ki jo je ves čas vodil Stanko Poniž, trgovec z jestvinami. Vipavska celica je imela pomembno povezovalno vlogo, še dolgo potem ko Draga ni bilo več. Vzdrževala je zvezo z vodstvom v Gorici, s Pivškimi uporniki in z oboroženimi trojkami, ki so prihajali preko meje. Drago Bajec je bil pomemben člen pri organizaciji sestanka tigrovcev na Nanosu 8. septembra 1927, kjer je bila sprejeta enotna programska zasnova in se je okreplilo sodelovanje med jedri upora v Trstu, Gorici in na Pivškem. Napeto ozračje in slutnja italijanskih oblasti, da raznarodovanje ne bo

enostavno, sta povzročila, čedalje hujši pritisk na slovenske narodnoobrambne in kulturne delavce.

V času, ko je bil Bajec v Padovi, da bi opravil nekatere izpite, so njegovi sodelavci v Gorici zvedeli, da je Drago na seznamu za konfinacijo. Nekdo od Edinosti se je odpravil v Padovo, da bi ga opozoril in ga usmeril na pot preko meje. Toda Bajec je takrat ležal težko bolan, z visoko vročino. Kljub temu se je odpravil na pot. S sopotnikom sta prišla z vlakom v domače kraje. Bajec je zaradi varnosti pred preganjalci izstopil pred Gorico in se peš odpravil proti Biljam, da bi nato nadaljeval pot mimo Idrije čez mejo. Toda v mokri in hladni oktobrski noči se mu je telesna temperatura izredno dvignila in zgrudil se je pred Humarjevo hišo, kjer je domači pes z laježem opozoril domače, da se nekaj dogaja pred vrati. Po prvi pomoči so ga Humarjevi v strahu pred aretacijo odpeljali k tigrovskemu

popoldan, a šele v nedeljo so dobili dovoljenje, da ga smejo odpeljati v Vipavo, da ga pokopljejo. V Biljah ga je spremljalo ljudstvo iz celih Bilj do cerkve, vse polno vencev in rož se je nabralo, da ni bilo mogoče jih kam spraviti. Venci so prihajali od vseh strani, največ iz Gorice, kjer je bil v službi pri Edinosti. V Vipavi se je zbralo toliko ljudstva, da je pogreb oblast prepovedala. V ponedeljek se je zbralo še več ljudstva, toliko vencev in rož, da se še ni videlo pri pogrebu v naših krajih. Oblast je delala sitnosti in grozila, da ga ne pokopljejo, dokler se ljudje ne umaknejo in odnesejo cvetje. Tako so ga pokopali šele v ponedeljek proti večeru brez zvonjenja. Ljudem niso pustili ne moliti ne jokati, kogor so videli jokati, so ga pretepli. V Postojni so ustavili cel vlak dijakov, ki so nameravali na pogreb. Zdi se, da živimo v dobi Atile." Na pogrebu so za krsto stopali le ožji sorodniki in nekaj sosedov. Mlado goriško dekle pa je ob odprtem grobu izpod plašča privlekla šopek rdečih nageljnov in jih sunkovito vrglo na krsto v svežo izkopano jamo. Nekaj podobnega se je zgodilo dve leti prej, na grobu Srečka Kosovela. Zahvalna osmrtnica rodbine Bajec, je bila objavljena 30. oktobra 1928 v zadnji številki Edinosti. Njegovi prijatelji in tigrovski tovariši so poskrbeli, da je znani kipar France Gorše izklesal nagrobni obelisk, kjer je marmornata glava dekleta, ki počiva na sklenjenih rokah, usmerjena proti vzhodu, in še danes predstavlja hrepenenje po domovini Sloveniji. Na prezgodaj tragično preminulega nadbudnega rojaka Vipavci niso pozabili. Od leta 1978 niso Osnovna šola v Vipavi njegovo ime in pred vhodom stoji njegov doprni kip. Takrat so prvič izšle njegove lirične pesmi, kjer sanja mladenič o ljubljeni deklici, in njegove udarne pesmi, kjer odmeva teža fašističnega pritiska in narodnega zatiranja, v zbirki z naslovom Drevo sem. Konec oktobra so se Vipavci slovesno in spoštljivo poklonili spomenu književnika in narodnoobrambne delavca. Izšel je ponatis njegovih pesmi Drevo sem z bogato in ganljivo spremno besedo Marjana Breclja. Osnovnošolski otroci so mu posvetili šolsko glasilo Mladi Vipavec in pripravili ganljivo proslavo, kjer so doživeto ponazorili Dragovo življenje in ustvarjanje. Na domu so odkrili novo spominsko ploščo zanj in za njegovega brata Milana Bajca, ki je svojo narodnoobrambno zavest izpričal drugače, tako da se je že decembra 1941 priključil partizanskim odredom na Gorenjskem in nato nadaljeval svoj boj za osvoboditev v Vojkovi četi, se udeležil bitke na Nanosu, toda prav kmalu za tem, že leta 1942, padel pod streli italijanskega okupatorja. Na slovesnosti sta se spominu obeh narodnjakov poklonila z izbranimi in ganljivimi besedami prof. Tomaž Pavšič in Franjo Batagelj, predsednik društva TIGR Primorske. Oba govorca sta poudarila vzglednost njeguna domoljubja tudi za sodobni čas.

Mira Cencič

Srečanje na Trbižu

Slovinci iz Madžarske pri KS Planika

Na povabilo občine Trbiž se je konec tedna na Trbižu mudila delegacija občine Monošter na Madžarskem. Obisk sta organizirala odborništvo za kulturo in Urad za jezikovne skupnosti in mednarodne odnose pri občini Trbiž. Naj spomnimo, da je predlog o pobratenju dala nekdanja generalna konzulka R.S. v Trstu Jadranka Sturm Kocjan; od maja meseca letošnjega leta pa sta občini tudi podpisali protokol o pobratenju ter sodelovanju. V tem okviru potekata sodelovanje na institucionalni ravni

in izmenjava študentov višjih šol obeh občin. Tedaj zaključeni obisk je dal priložnost za izmenjavo mnenj ter možnost načrtovanja pobud, ki bi jih občini uresničili v prihodnje. Poleg institucionalnih so se predstavniki dogovorili o skupnih pobudah, ki bi vključevale tudi realnosti teritorija. Delegacijo je sestavljali tudi Jože Hirnok, predsednik Zveze Slovincov na Madžarskem, ki se je pogovarjal s predsednikom Slovenskega kulturnega središča Planika o možnosti sodelovanja med obema ustanovama.

R. Bartaloth

Prejeli smo

Nova vlada - končno

Čas trimesečnega, včasih kar evforičnega predvolilnega in potem koalicijskega obljubljanja, kaj vse bo v Sloveniji spremenjeno na bolje in sploh drugače kot doslej, je potekel s potrditvijo ministrskih kandidatov v državnem zboru - torej Janševu vlade. Odslej bo veljalo le še, kako bodo operativno izpeljana vladina dejanja. Iz večkratnih, sicer načelnih, a dosti nejasnih, mestoma utopično naivnih zahtev po političnih spremembah razumnikov iz kroga Nove revije, ki so že ves čas, tako kot nekateri zdajšnji nestranski ministri, tesno povezani z zdaj vladajočo stranko SDS, se je že naslednji dan po volitvah v evropski parlament, in po zmogostavju NSi, z nekoliko mitingaškim nastopom Zbora za republiko izluščila še "vlada v senci" (strokovni svet SDS) s politično poudarjenim strokovnim in operativnim planom. Njihove analize družbene in političnega stanja, predvsem pa vladanja LDS-ove koalicije so se, gotovo da s kancem demagogije, končno le prepletale tudi z nakazovanjem možnih, boljnih in demokratsko preglednejših rešitev. Volilci so možnost drugačne izbire pragmatično zaznali predvsem v Janševi SDS. Zmagovita SDS ima v parlamentu več poslancev kot skupaj preostale stranke vladne koalicije, pomladni NSi in SLS ter DeSUS, pa vendar, kar zbuja nekaj skrbi in kar je zanimala tudi opozicijska ZLSD, prav "manjšinske" stranke še v predstavitev pred glasovanjem za novo vlado na izredni seji državnega zbora niso delovale ubrano. Seveda pa ne gre sprejeti vneprejšnjih tr-

ditev o nekompetentnosti vlade, da je sestava pod pričakovanji (opozicije), da je ta vlada veliko slabša od dosedanje, najmanj strokovna itd. Nove mu predsedniku vlade seja in kritične pripombe vrste opozicijskih poslancev, kljub zagotovljeni večini - za predlagano vlado je glasovalo 51, proti 37 poslancev - niso pomenile, kot je rekel, nepotrebna rituala, v podtonih izvajanje pa je vendar bilo čutili nekaj nelagodnosti. Obljubljal je in želel si je sestaviti strokovno in ne strankarsko vlado (ki je "najboljša v danih okoliščinah"), a moral je tudi popuščati računam političnih partnerjev ter se prilagoditi njihovim kadrovskim zmogostim. Sploh pa, je še dejal, da so po potrebi možne zamenjave in tudi revizija nekaterih zapisov v koalicijski pogodbi. Pričakovanja so namreč velika. Ali pa bodo objektivno gledano (sploh lahko) tudi uresničena? Že "zaradi težavnega finančnega in gospodarskega stanja države, porušene socialne pravičnosti, neskladnega regionalnega razvoja, nedelujoče pravne države, skratka, zaradi slabe dediščine, ki jo prevzema nova vlada" (poslanec Jožef Jerovšek) je samoumevna nujnost nove vlade po celovitem prestrukturiranju dosedanjih vladnih prioritet, od gospodarstva prek šolstva, kulture, sociale, zdravstva... do zamejstva in zunanje politike. Kajti, celo ne glede na "dediščino", predstavlja po Peterletovi in Bajukovi, nova vlada navsezadnje tudi povsem nov koncept slovenske desnosredinske politične opcije.

Janez Postrak

Po kongresu Liberalne demokracije Slovenije na Bledu

Anton Rop ponovno predsednik LDS s še večjimi pristojnostmi

V Sloveniji se nova vlada uspešno privaja na svojo vlogo in obveznosti, pričemer je očitna zlasti usmerjalna dejavnost predsednika Janeza Janše. Nič ne kaže, da bi nova izvršilna oblast hitela z zamjenjavo vodilnih funkcionarjev v državnih dejavnostih, kot so razni skladi, agencije in strokovna združenja, v gospodarski zbornici, bankah s prevladujočim državnim lastništvom ter v velikih javnih podjetjih oz. družbah. Premier torej izvaja tisto, kar je napovedal v predvolilnem obdobju.

Premier veča število državnih sekretarjev, svojih sodelavcev v kabinetu predsednika vlade, ki bodo usmerjali delovanje najpomembnejših ministrstev in vladnih služb. Predsednik vlade je tako Franca Pukšiča, nekdanjega poslanca iz SDS, imenoval za državnega sekretarja, ki bo skrbel za Slovence v zamejstvu in po svetu. V Sloveniji je bil z omenjenim imenovanjem ukinitven tudi ustrezen Urad, ki je deloval v okviru zunanjega ministrstva in ga je vodila Jadranka Šturm-Kocjan.

Nova vlada je odpravila tudi mi-

nistrstvo za evropske zadeve in Službo za evropske zadeve. Oba resorja odslej vodi Marcel Ka-

prol, državni sekretar v kabinetu predsednika vlade. Z zunanjim ministrom dr. Dimitrijem Ruplom bo moral tesno sodelovati v občutljivem obdobju slovenske zunanje politike, ko se Slovenija pripravlja na vodenje Organizacije za evropsko varnost in sodelovanje, v letu 2005. Čez nekaj let pa bo Slovenija za nekaj mesecev predsedovala celo Evropski uniji, skupaj z Nemčijo in Portu-

galsko. Mariborski dnevnik Večer je v soboto, 11. t.m., objavil pogovor s Sergijem Pahorjem, predsednikom Sveta slovenskih organizacij, ob njegovi 70-letnici. Izrekel je upanje, "da bo nova slovenska vlada za vprašanja naše narodne skupnosti v Italiji nekoliko občutljivejša, njen odnos do nas pa manj birokratski. V zadnjih letih smo bili namreč obravnavani preveč rutinsko, dolžnostno, in za nas je to malček premalo. Ne pričakujemo kakšnih privilegijev, ampak v Sloveniji se ne bi smeli čutiti tuje, smo pač kot manjšina občutljivi".

Poleg delovanja vlade in njenih ukrepov tudi na davčnem in gospodarskem področju je politiko v prejšnjih dneh zaznamoval zlasti izredni kongres LDS. Na njem naj bi razčlenili vzroke poraza te stranke na parlamentarnih volitvah 3. oktobra. Toda vrhunsko srečanje funkcionarjev in privrženecv LDS je bilo le deloma uspešno. Skoraj nihče ni analiziral delovanja predsednika stranke in tedanje vlade, Antona Ropa (*na sliki*), in zahteval ugotovitev njegove odgovornosti za volilni poraz. Nekaj kri-

tik je izrekel Jožef Školč, eden od tvorcev LDS, ki je v nekem intervjuju menil, "da je Rop sicer naredil popolno kariero uradnika, ki uporablja tehnični jezik, ne pa političnega". Še najbolj odkrito je svoje nezadovoljstvo s predsednikom stranke izrazil najuspešnejši poslanec LDS na zadnjih volitvah, Matjaž Švagan iz Zagorja. Zahteval je takojšen Ropov odstop. Le-ta pa je obiskal uporni odbor LDS v Zagorju ter poslanca in njegove privrženice pošteno nahrulil.

Kljub omenjenim in drugim pomislekom pa je na kongresu na Bledu prevladala vdanost Ropu, ki je bil ponovno potrjen za predsednika LDS. Napovedujejo, da bodo sprejete tudi spremembe statuta stranke, ki bodo omogočale, da predsednik neposredno izbira svoje sodelavce, tudi generalnega sekretarja LDS. V razpravi je Anton Rop menil, "da Slovenija ne sme pozabiti prispevka, ki ga je LDS dala k uspešni razvoju države". Poslanec Matjaž Švagan pa je izrazil nezadovoljstvo z odklikom stranke od dolgoletnega predsednika dr. Janeza Drnovška in z njenim premikom v levo.

Marjan Drobež

Iz poročila, objavljenega v glasilu slovenskega parlamenta

Na voljo več kot osemdeset radijskih in nad trideset TV programov

Svet za radiodifuzijo Slovenije, ki je neodvisno strokovno telo za elektronske medije, torej za radio in televizijo, je v Poročevalcu, glasilu državnega zbora, objavil poročilo o stanju in razširjenosti obeh omenjenih sredstev javnega obveščanja v Sloveniji. Iz njega izhaja več dejstev in ugotovitev, ki so predvsem posledica demokratične preobrazbe Slovenije, v kateri imajo javna občila, pisna in elektronska, zelo pomembno vlogo.

V omenjenem poročilu je navedeno, da v Sloveniji deluje 79 radijskih programov, katerih izdajatelj razpolaga z odločbo o dodelitvi radijskih frekvenc. Dva radijska programa razširjajo prek kabelskih sistemov in interneta, nadaljnjih

deset programov, ki delujejo na omenjenih območjih, pa ni vezanih na uporabo frekvenc. Pri analizi radijskih programov je poudarjeno tudi, da Radio Ognjišče, ki je nedavno praznoval deseto obletnico oddajanja, "dosega večjo pokritost, ki znaša okoli 80%, slovenskega ozemlja; prek satelita hot bird je slišan kjerkoli v Evropi, severni Afriki in na Bližnjem vzhodu; preko interneta pa ga je mogoče 24 ur na dan poslušati kjerkoli po svetu."

Pestro je stanje, kar zadeva razširjenost TV v Sloveniji. Enaindvajset televizijskih programov je mogoče spremljati prek radiodifuznih kanalov; sedem TV programov ima dovoljenje za izvajanje svoje dejavnosti; v razvidu medijev

pa je vpisanih še devetnajst TV programov, ki nimajo odločbe o dodelitvi frekvenc in ne dovoljenja za izvajanje svoje dejavnosti. Število televizijskih, ki prek prizemskih omrežij pokrivajo lokalna območja, je že nekaj let nespremenjeno. To velja tudi za večje televizije, kot so TV Slovenija, POP TV, Kanal A in TV Prima (nekdanja TV 3).

V programu nove vlade tudi sklad za pluralizacijo slovenskih medijev

Obravnavano poročilo Sveta za radiodifuzijo Slovenije, obravnava pretežno le tehnična materialna, strokovna in organizacijska vprašanja in naloge elektronskih medijev, vendar razne opredelitve, vsebovane v omenjenem dokumentu, napeljujejo tudi na politična

izhodišča in usmeritve, ki jih je na področju elektronskih medijev določala vladajoča koalicija oz. oblast. Opozicijske politične stranke so prejšnjim vladam očitale, da ne storijo nič za pluralnost medijev v Sloveniji, ki bi bila v skladu z družbenimi spremembami in uvedbo demokracije. Zaradi tega je nova vlada pod predsedstvom Janeza Janše v koalicijski pogodbi, ki določa njeno programsko in politično usmeritev, opozorila na nujnost oblikovanja t.i. sklada za pluralizacijo medijev. To nalogo je ob sprejemu svoje funkcije poudaril tudi dr. Vasko Simoniti, novi minister za kulturo. Pod pojmom pluralizem (v besedni izpeljanki pluralizacija) je pojmovati doktrino in prakso, ki priznava obstoj različnih družbenih, kulturnih, političnih, verskih in drugih interesov ter idej in njihovo pravico do svobodnega izražanja in organiziranja. Gre dejansko za poimenovanje večstranske politične ureditve.

SNG Nova Gorica

Tudi v mesecu decembru živahna odrska ponudba

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je tudi v predprazničnih in prazničnih decembrskih dneh poskrbelo za raznoliko gledališko ponudbo, v kateri je več predstav namenjenih otrokom. Mali gledalci so že v začetku meseca imeli svojo predpremierno (2. t.m.) oz. premierno (3. t.m.) uprizoritev. Amaterski mladinski oder SNG Nova Gorica in Gledališče na vrhvi sta jim podarila razgibanu igrico Dogodivščine Pedenjepda, ki jo je po stihih Nika Grafenauerja v odrsko govorico pretkal režiser Emil Aberšek. Glasbeno igrico so si šolarčki ogledali v petek, 10. t.m., abonenti Malega polzka pa v soboto, 11. t.m., ko sta bili kot običajno dve ponovitvi, dopoldanska in popol-

danska. Pedenjeped se je za učence sukal po odru tudi v torek, 14. t.m. Na gostovanje v Tolmin pa bo odšel v torek, 21. t.m., potem si bo privoščil nekaj oddiha. Veliki polzki so imeli predstavo v soboto, 4. t.m., ko je v novogoriško gledališče prišel v goste Cankarjev dom Ljubljana z otrokom dobro znanim delom Toneta Pavčka Juri Muri v Afriki. V ponedeljek, 13. t.m., je za šolarje v SNG Nova Gorica priletela Mala Čarovnica, ki ni mogla biti zlobna v izvedbi AMO in Gledališča na vrhvi. V petek, 17. t.m., bodo ob 17. uri na odru SNG spet zaplesali breztežni Mehurčki Otona Župančiča, ki jih je mojstrsko spletel v dramski okvir Primož Bebler. Mehurčki bodo tudi splevali na gostovanje v Idrijo, v

Rudniško dvorano 23. t.m. V soboto, 18. t.m., bo Goriški vrtljak spet priklical v gledališče Velike polzke in jim ponudil igrico Zlata ptica, povzeto po narodni pravljici; uprizorila jo bo skupina Artizani.

Odrasli gledalci so lahko prisluhnili univerzalni sporočilnosti drame Srečka Fišerja Medtem v sredo, 1., četrtek, 9., sobota, 11., in četrtek, 16. t.m. V petek, 3. t.m., jim je domači ansambel ponudil komedijo Kokoš Nikolaja Koljade, v kateri nastopa tudi Bine Matoh, letošnji dobitnik Borštnikovega prstana. V petek, 10. t.m., se je publika pozabavala z igralci Mestnega gledališča ljubljanskega, ki so bili na gostovanju z delom Matjaža Zupančiča Bolje tič v roki kot tat na strehi. Z grabeljšivim Volponom Bena Jonsona so novogoriški igralci šli v

goste v Šmarje pri Jelšah (4.), v gledališče Ptuj (5.), v Slovenj Gradec (10.) in v Novo mesto v Kulturni center Janeza Trdine (12. in 13. t.m.). Z večkrat nagrajeno predstavo Čakajoč Godota S. Becketta v režiji Vita Tauferja bo SNG šlo na gostovanje v Cankarjev dom na Vrhniko v petek, 17. t.m. V četrtek, 23. t.m., bo v Mestni galeriji Nova Gorica eden izmed prijateljskih glasbenih Večerov z Iztokom Mlakarjem. Predzadnji dan leta si bodo četrtkovi abonenti SNG Nova Gorica ogledali predpremiero dela Dušana Kovačevića Maratonci tečejo častni krog v režiji Dejana Mijača in izvedbi domačih gledališčnikov z nekaj gosti. Ista predstava bo kot predpremierna uprizoritev na voljo vsem tistim, ki si želijo preživeti silvestrski večer v objemu modrice Talije. Zainteresirani naj pohitijo z rezervacijo vstopnic! Vse večerne predstave na odru SNG Nova Gorica so ob 20. uri.

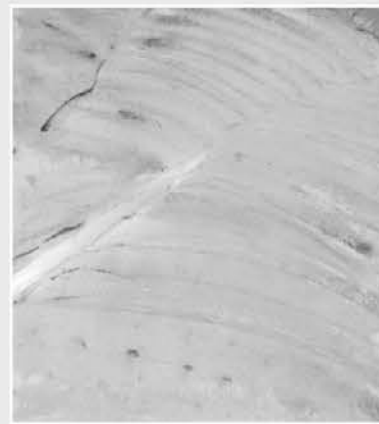
IK

Kratke

Marco Faganel razstavlja svoje začetke

V petek, 17. decembra, bo v prostorih grada Vipolže svež umetniški dogodek. Ob 20. uri bodo namreč odprli prvo razstavo likovnih del Marca Faganela z naslovom "Začetki". Dela mladega Goričana, sina in brata uveljavljenih goriških slikarjev Roberta in arh. Davida, bodo na ogled od 28. decembra vsak dan od 19. do 22. ure.

Na otvoritvi razstave, ki jo prireja Kulturna organizacija Galerija Hrast, bo o umetniku in njegovem delu spregovoril Saša Quinzi. Toplo vabljeni!

Adria Airways načrtuje letalsko povezavo z Italijo

Za slovensko letalsko družbo bo leto 2004, tako kaže, zelo uspešno. Ima redne linije oz. povezave z dvaindvajsetimi

mednarodnimi letališči po vsej Evropi, tujim letalskim prevoznikom pa poskuša konkurirati tudi z ugodnimi cenami in kakovostjo potovanj. Direktor slovenskega letalskega prevoznika dr. Branko Lučovnik je povedal, da potovanje v London stane okoli 10 tisoč tolarjev, v Pariz pa približno 16 tisoč tolarjev. Znižujejo tudi cene letalskih potovanj na Dunaj in v Zürich. Zanimanje potnikov je veliko, saj so na primer ob uvedbi nove letalske proge za London samo v treh dneh prodali nekaj tisoč kart.

Direktor dr. Lučovnik je v pogovoru o poslovanju slovenske letalske družbe poudaril tudi pomen letalskih povezav z Brusljem, kjer je sedež večine ustanov EU. "Zanimanje za to progo se stalno povečuje. V Brusel sedaj letimo vsak dan zjutraj in zvečer. Vidi se, kakšna vrsta potnikov je to. Linija je zelo podobna tisti, ki smo jo imeli pred mnogimi leti za Beograd. Razlika je le v tem, da v Bruselj potuje manjše število gospodarstvenikov, kot jih je v Beograd". Letala slovenske letalske družbe Adria Airways naj bi v prihodnje vzletela tudi z letališč v Ronkah, Celovcu in v Gradcu. Načrtujejo tudi uvedbo stalne letalske povezave oz. linije z Italijo, kar je sicer že dolgo velika želja zlasti turističnih organizacij v obeh državah.

V preteklih desetih letih v Sloveniji 45 novih pošt

Javno podjetje Pošta Slovenije, ki ima sedež v Mariboru, uspešno posluje, tako da znaten del ustvarjalnega prihodka namenja tudi za nove investicije. Gre dejansko za prizadevanja za povečanje kakovosti. V podjetju opozarjajo, da kakovost poštne storitve zajema vse, kar stranka vidi, doživi in občuti. V tem okviru je poleg vljudnosti, ustrežljivosti, strokovne usposobljenosti in urejenosti zaposlenih zelo pomembna tudi urejenost zgradb in njihove okolice, notranjih prostorov pošt in transportnih sredstev. Pošta Slovenije je v minulih desetih letih za nove naložbe namenila okoli 54 milijard tolarjev, od tega kar 65% za zgradbe. Nove ali prenovljene prostore je dobilo 315 pošt, odprli pa so tudi 45 novih pošt. V mesecu septembru je bilo v nove prostore preseljenih enajst pošt, med njimi je bila tudi pošta v Vipavi. Okoli 10. decembra bodo odprli tudi novo pošto v Kromberku pri Novi Gorici.

Skrb za kakovostno poslovanje se je izražala tudi v rasti storitev, ki jih je Pošta Slovenije praktično podvojila. Samo v letu 2004 je bilo na poštah v Sloveniji opravljenih skoraj 900 milijonov različnih storitev.

Pošta Slovenije izvaja tudi vse vrste elektronskih storitev. Ustrezne storitve fizičnim osebam, podjetjem in drugim strankam omogočajo varno elektronsko poslovanje. V podjetju je zaposlenih štirideset strokovnjakov za informacijske tehnologije.

Nova pošta v Kromberku pri Novi Gorici

Služba za odnose z javnostmi Pošte Slovenije je javna občila, med njimi tudi Novi glas, obvestila, da so 6. decembra v industrijski coni v Kromberku pri Novi Gorici odprli novo pošto. Doselej so namreč tudi prebivalci, ustanove in podjetja iz omenjenega naselja opravljali poštne storitve na pošti v Novi Gorici, kjer je tudi sedež poslovne enote Pošte Slovenije. V novem večnamenskem objektu je za pošto dejavnost namenjenih 499 kvadratnih metrov površine. Strankam sta na voljo dve sodobno opremljeni okenci za sprejem in izročanje poštne pošiljke ter opravljanje denarnih in drugih storitev. Razpoložljivih je tudi 134 poštne predalov. V novo pošto nasploje je omogočen neoviran dostop invalidom na vozičkih. Celotna naložba je veljala skoraj 256 milijonov tolarjev. Pošta bo delovala za območje s 596 gospodinjstvi, v njej pa je 26 zaposlenih delavcev in uradnikov, vključno s pismonošami.

Polemika

Nekdanji župan kritičen do vodenja novogoriške občine

Nekdanji novogoriški župan, gospodarstvenik in bančnik Joško Štrukelj, ki je bil svojčas tudi poslanec in član vlade, je novinarjem minul teden kritično spregovoril o delovanju in potezih vodstva novogoriške občine, ki so ga razdražile. Županu in vodstvu občinske uprave očita s pravnega in etičnega vidika več spornih odločitev, v zvezi s katerimi zahteva tudi javne obrazložitve.

"Novogoriško občino vodijo ljudje, ki nimajo ustrezne strokovne izobrazbe. Pozivam mestni svet, da napne vse sile in si pridobi strokovnjake, ki bodo dokazali, da živijo v popolni temi," je uvodoma povedal Štrukelj. Dodal je še, da je padec na področju strokovnosti v primerjavi z obdobjem prejšnjega župana in občinske uprave tako velik, da je zaskrbljujoče. V nadaljevanju se je osredotočil na konkretne primere. Najprej je omenil dopis občana mestnemu svetu glede nekaterih nepravilnosti, ki naj bi jih izvršile uradne osebe. Šlo naj bi za namerno zavajanje svetnikov s strani uradnih oseb z namenom, da se sprejme določen sklep na področju prometa z nepremičninami. S tem, ko si

je župan dovolil odločiti o tem, ali bo mestni svet dopis obravnaval ali ne, je po Štrukljevem mnenju prekoračil svoja pooblastila. Ravnanje uradnih oseb, ki jih ni želel imenovati, in ravnanje župana je ocenil kot skrajno neetično in zatrdil, da bo iz tega naredil še velik škandal.

Veliko očitkov je šlo tudi na račun Odloka o prostorski ureditvi Slovenije, ki je po Štrukljevem mnenju absolutno škodljiv za razvoj Goriške. Zanima ga, kdo je tisti, ki je z goriškega konca sodeloval pri pripravi tega odloka in dovolil, da so sprejeli takšne odločitve. Iz pozabe je privlekel tudi zgodbo o Meblivo Iverki oziroma njeni prodaji, ki se mu zdi popoln nesmisel, saj vse resne študije o urejanju prostora govorijo o tem, da morajo občine kupovati zemljišča, ne pa jih prodajati. "Novogoriška občina je imela predkupno pravico, a je vseeno dovolila, da se je 60 tisoč kvadratnih metrov zemljišča prodalo za bagatelo," je še dodal Štrukelj.

O občutljivi regionalizaciji je povedal, da nihče v goriški javnosti ne ve, kdo je hodil v Ljubljano in kakšna stališča je zagovarjal pri pogovorih na to temo, izrazil pa je tudi

željo po odgovoru na vprašanje, zakaj je dobila novogoriška občina za leto 2005 le 50 milijonov tolarjev sredstev za razvoj, medtem ko so nekatere druge dobile precej več. Veliko pikrih je imel povedati tudi na račun ustanavljanja univerze na Goriškem. Ob zaključku je povedal še, da se je začela v Novi Gorici formirati organizacija civilne družbe, v kateri so poleg Foruma za Goriško in Mavrice tudi študentje in druga združenja. "Gre za širšo skupino, ki bo podpirala kompetentne ljudi. Pripravljamo tudi že nova kandidata za župana in goriškega poslanca v parlamentu," je zaključil Štrukelj.

Nace Novak

Predstavitev kataloga II. kiparskega srečanja v Štandrežu

Šedaj že trdna vez med Štandrežci in kiparji

Foto DP

V soboto, 11. t.m. zvečer, je bila v Pokrajinskem muzeju na goriškem gradu svečana prireditev, na kateri so podjetni štandreški organizatorji predstavili štirijezični barvni katalog II. mednarodnega kiparskega srečanja, ki je bilo lansko leto v Štandrežu in na Jeremitišču pri Gorici.

Kiparsko srečanje, na katerem je lansko leto v Štandrežu sodelovalo osem kiparjev iz Slovenije, Italije in Avstrije, prireja vsaki dve leti združenje Skultura 2001 s krajevno vaško skupnostjo in pod pokroviteljstvom občin Gorica ter Šempeter-Vrtojba in goriške pokrajinske uprave.

Sobotna predstavitev na goriškem gradu je bila dogodek zase, saj sta svečanosti dala ton glasbenika Patrick Quaggiato na klavirju in sopranistka Alessandra Schettino, ki sta uvedla

večer.

Predstavitve lepega kataloga z barvnimi reprodukcijami del in s kratkimi biografskimi podatki kiparjev ter kritično oceno sta se udeležila goriška pokrajinska odbornica za kulturo Roberta Demartin in odbornik za kulturo goriške občine Claudio Cressatti, ki sta organizatorjem obljubila tudi v prihodnje pomoč, kot sta tudi poudarila izjemen pomen mednarodne kiparske delavnice, ki vsaki dve leti poteka dobesedno na državni meji med Slovenijo in Italijo.

Katalog je oblikoval Franko Žerjal, vanj so besedila prispevali Damjan Paulin, Jurij Paljk in Saša Qunizi, ki je tudi povezoval večer, na katerem se je v slovenskem, italijanskem, furlanskem in celo v nemškem jeziku spregovorilo o katalogu in umetnikih, večina jih je bila

prisotnih. Marco Bernot, Stefano Comelli, Angelo Simonetti so bili kiparji, ki so zastopali v likovni delavnici v Štandrežu Italijo, iz Avstrije je prišel Peter Gotthard, Slovenijo pa so v delavnici zastopali Mihela Žakelj, Andrej in Gregor Grošelj ter Boštjan Novak.

V štirijezičnem barvnem katalogu (slovenščina, italijanščina, furlanščina, nemščina in tudi angleški povzetek) so predstavljena njihova dela, ki so danes že umeščena v vaško okolje v Štandrežu in še posebej v Jeremitišče, ki počasi postaja pravi park s sodobnimi kipi.

Prireditelji, med katerimi gre posebno omeniti Marjana Breščaka, ki je zares duša kulturnega dogajanja, so tudi napovedali še bolj kakovostno, teden dni trajajočo kiparsko delavnico prihodnje leto.

SDGZ Gospodarsko presečišče kot pogoj uspešnosti

Podjetniki, manjšine in sodelovanje za rojstvo novih pobud

Na sklepnem delu gospodarskega foruma v Portorožu je javilo svoje poglede tudi Slovensko deželno gospodarsko združenje. Po četrtkovem nastopu predsednika Edija Krausa, ki je kot vodilni mož ljubljanske industrije Yulon (grupa Bonazzi) spregovoril v imenu Confindustrie, je v petek tajnik SDGZ Davorin Devetak s sodelovanjem predsednika ACCOA Giancarla Danimira Murkovića posredoval konkretne predloge slovenske stanovske organizacije iz Italije glede možnega sodelovanja v okviru 17 držav članic Srednjeevropske pobude.

G. Murkovića je v okviru panela projektov predstavil zanimiv projekt ACCOA o "Spodbujanju gospodarskega razvoja v prostoru SEP preko "socialne odgovornosti". Za informacije o tem se zainteresirani lahko obrnejo na tajništvo ACCOA v Gorici: eposta info@accoa.it. Ob svojem posegu je Murkovića predložil tudi vidike in predloge mednarodnih operaterjev SDGZ, ki je eden izmed bistvenih članov ACCOA oz. Združenja trgovinskih zbornic objadranskega prostora (bivša Ital-Jug).

Sledi besedilo intervencije SDGZ. Zahvaljujemo se za objavo. SDGZ

bančni in finančni sektor, zavarovalnice in prevozi so glavne dejavnosti, ki jih opravljajo.

Kljub temu da gre za mala podjetja, imajo mednarodni operaterji pri SDGZ dokaj pomembno vlogo pri čezmejnem sodelovanju. Izkušnje in dvojezična pripadnost omogočajo našim gospodarstvenikom, da krepijo stike, tudi institucionalnega značaja, z najrazličnejšimi območji in kraji Srednje Evrope, predvsem pa z Balkanom, na katerem imajo dolgoletne vezi in dobro poznajo posamezna tržišča, javne in gospodarske ustanove. Naši podjetniki imajo na omenjenih območjih poslovne stike, velja pa tudi obratno: gospodarstveniki novih članic EU in tudi ostalih vzhodnih držav se lahko obrnejo na naše združenje za vsakovrstno informacijo in kontakte, ki lahko privedejo do uspešnih poslov v naši deželi, v Italiji in po vsej Zahodni Evropi.

Druga smernica, ki je po našem mnenju pomembna, je valorizacija čezmejnih odnosov v Evropski uniji in na območju Srednjeevropske pobude. Izkušnja skupnega delovanja obeh avtohtonih manjšin, ki bivajo ob meji (istrski in dalmatinski Italijani, Slovenci v FJK), je privedla do konkretnih pobud (projekti kulturnega in gospodarskega sodelovanja "Interreg", Phare CBC). Podobni stiki so nastali

tudi med slovenskima avtohtonima manjšinama v Italiji (FJK) in Avstriji (Koroška): čezmejni projekti in gospodarske izmenjave.

Delovanje, ki sloni na sodelovanju med podjetji, gospodarskimi združenji, javnimi ustanovami, trgovinskimi zbornicami in drugimi subjekti, predstavlja model, ki ga je treba izvoziti ali vsaj pokazati ostalim: novim podjetnikom, novemu vodilnemu razredu v novih članicah EU. Predvsem je važno, da se to pokaže na območjih, kjer so prisotne narodne manjšine, kajti slednje ne predstavljajo več "problem", ampak "vir dobrin", kot je poudaril tudi predsednik naše Dežele Riccardo Illy v svojem zgodovinskem posegu ob praznovanju 50. obletnice priključitve Trsta Italiji. Zelo bi bili ponosni, ko bi naše ideje in predloge obravnavali tudi pristojni organi SEP-a z namenom, da bi se začrtali in izvajali novi konkretni delovni načrti v smeri prikazane evropske integracije.

SDGZ poleg svoje sekcije za mednarodno trgovino in storitve daje na razpolago tudi svojo strukturo, ki se ukvarja z evropskimi in čezmejnimi sodelovanjem: družba Euroservis srl iz Trsta: e-mail euroservis@servis.it. Za informacije in podatke o storitvah našega Združenja, tudi preko podjetja Servis srl: e-mail sdgz-ures@servis.it, spletna stran: www.servis.it.

Seventh CEI Summit Economic Forum, Portorož / Slovenija 24-26 november 2004

Štiri leta po našem zadnjem nastopu na Srednjeevropskem gospodarskem Forumu v Trstu smo kot Slovensko deželno gospodarsko združenje (SDGZ - URES) zelo počasi, da spet sodelujemo na tem srečanju, ki ga je organizirala Republika Slovenija v letu svojega pristopa v Evropsko unijo.

SDGZ od leta 1946 združuje slovenske podjetnike v Furlaniji-Julijski krajini (Italija). Tipologija včlanjenih gospodarstvenikov (podjetja, zadruga, samostojni poklici, društva) je zelo raznolika, zaobjema pa naslednje sektorje: trgovina, obrt, gostinstvo in turizem,

Plačilne kartice (1)

Nasveti varčevalcem

Plačilne kartice ali plastični denar so se v svetu pojavile že zelo zgodaj, "davnega" leta 1950. Zaradi očitnih prednosti število izdanih kartic v svetu nenehno narašča in je danes že preseglo 1,672 mrd (vir: VISA).

Plačilne kartice nam omogočajo poravnavanje obveznosti brez gotovine ali zamudnega pisanja čekov. V denarnici ni potrebno prenašati bolj ali manj zajetnih šopov bankovcev in lahko pridemo do denarja, ko so bančne ustanove zaprte. Nekatere plačilne kartice nam omogočajo nakupe ali dvige gotovine tudi, ko na svojem računu začasno nimamo dovolj denarja, z nekaterimi pa lahko na preprosti način najamemo kredit.

Plačilnih kartic je več vrst. Glede na funkcijo, ki jo opravljajo, ločimo: 1) **Predplačilne kartice** lahko vnaprej kupimo in po izrabi zavržemo (npr. telefonske kartice). Nekatere lahko vnaprej napolni-

mo in nato uporabimo za plačevanje različnih storitev (telefon, parkirina, cestnina, avtobusni prevoz). 2) **Debetne kartice** so vezane na razpoložljivost denarja na tekočem računu. V tem primeru nas izdajatelj kartice za nakup blaga in storitve ter za dvig gotovine obremenjuje v trenutku, ko kartico uporabimo (npr. kartice PAGOBANCOMAT, CIRRUS-MAESTRO). 3) **Kreditne kartice oz. kartice z odloženim plačilom** niso vezane na razpoložljivost na tekočem računu, ker izdajatelj kartice nas obremenjuje s stroški nakupov oziroma dvigi gotovine samo enkrat v mesecu. Do plačila pa nas izdajatelj dejansko kreditira (npr. kartice VISA, CARTASI, DINERS CLUB). 4) **Posojilnimi karticami** nam izdajatelj omogoča nakupe ali porabo gotovine na obročno odplačevanje (npr. posojilna VISA,). Danes je vse več kartic kombiniranih, saj združujejo več kot le eno funkcijo.

Glede na izdajatelje se da plačilne kartice ločiti na: 1) **Bančne kartice** - izdajatelj banka (v Italiji in Sloveniji: večina bank). 2) **Podjetniške kartice** - izdajatelj večja podjetja (npr. v Sloveniji: večja trgovska podjetja). 3) **Partnerne kartice** - izdajatelj podjetje v sodelovanju z banko. 4) **Licenčne kartice**, ki jih izdajajo banke ali podjetja v sodelovanju s podjetji v tujini. Slednja so nosilci kartic (v Italiji npr.: kartice Eurocard/Mastercard, Visa, Diners, American Express).

Razen predplačilnih za plačilne kartice zaprosimo banko, pri kateri imamo tekoči račun. V glavnem je dovolj izpolniti ustrezen formular. Včasih pa bančni zavodi zahtevajo vidne dokaze o naši premoženjski stabilnosti (plačilni list, formular za dohodnino, itd.) ali minimalno denarno vsoto na tekočem računu. V glavnem pogodbe določajo maksimalno vsoto, s katero se razpolaga v določenem časovnem razmahu.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

V kapelici sv. Spiridijona na dvorišču bazilike sv. Ambroža 35 let slovenske maše v Milanu (1)

Slovinci v Milanu bodo slovensko in z veliko hvaležnostjo Bogu zaznamovali v nedeljo, 19. t.m., obletnico 35 let nepretrganega slovenskega bogoslužja. Ob tej priložnosti jih bo obiskal koprski škof msgr. Metod Pirihi, ki bo vodil somaševanje v cerkvi Corpus Domini v Milanu. Rojake v Milanu in Lombardiji prisrčno vabijo, naj se jim pridružijo.

Letos je poteklo 35 let od prve slovenske maše v Milanu v mali starodavni kapelici sv. Spiridijona na dvorišču bazilike sv. Ambroža. Zgodilo se je tako. Neko nedeljo zjutraj je pozvonil na hišna vrata meni nepoznan in ne pričakovani duhovnik, ki se je predstavil kot msgr. Ignac Kunstelj. Povedal je, da je šele prišel iz Rima in da bo imel popoldne slovensko mašo v že prej omenjeni kapelici. Vprašal je le ali lahko jaz in moja žena prideva k maši. Ko sem ga povabil, naj vstopi, je rekel, da se ne more dolgo zadrževati, ker mora iti naprej, da poišče in obvesti še druge Slovence.

In res: popoldne, po končani

maši za Romune, ki jo je imel arhimandrit Mirko (Mircea) Klinec, po rodu iz Medane v Brdih, smo imeli našo prvo slovensko mašo. Zbrala se nas je le skupina ljudi, med katerimi so bili Kristjan Berdon, zdaj že pokojni dr. Ivo Mugerli, bivši tajnik nadškofa Sedeja, ki se je umaknil v Milan, da se je izognil fašističnemu nasilju, gospa Lojzka Lojk in še nekateri Primorci iz predvojne slovenske ekonomske emigracije (med njimi g. Abram in g. Furlan), ki so se zatekli v Milan, potem ko je Naser podržaval njihova imetja in jih pregnal iz Aleksandrije v Egiptu. Po maši smo se zbrali v bližnjem barčku, kjer smo se zmenili, da bo maša enkrat mesečno. V tej kapelici smo imeli večkrat mašo. Nismo pa imeli primerne prostora, da bi se lahko kaj pomenili po maši. Zato je msgr. Kunstelj poskrbel z oddelčno pomočjo g. Klinca, da so nam v Casa del Clero v ulici S. Tommaso št. 2, kjer je stanoval g. Klinec, dali na razpolago cerkev san Tommaso za mašo in tudi primerno sobo v najem, da smo se lahko po maši kaj pogovorili. Imeli smo

tudi možnost, da so nam redivnice pripravile kavo ali čaj po maši. Tu se nam je pridružila za nekaj časa tudi močna skupina mladih Hrvatov, ki pa so se odtrgali od nas takoj, ko so dobili svojo lastno mašo v drugi cerkvi.

Msgr. Kunstelj je prihajal maševati v Milan do junija 1972. Potem je odšel v Anglijo. Jeseni 1972. leta je prevzel nalogo gospod Bergant, ki je prihajal v Milan nekaj let, dokler ni odšel v Argentino.

Po odhodu gospoda Berganta ni bilo za nekaj časa nobenega stalnega duhovnika. Za mašo v Milanu so poskrbeli kolikor mogoče neposredno iz Rima ali iz Gorice. Iz Rima sta prihajala večkrat gospoda Šegula in Jezernik, iz Gorice in Trsta pa msgr. F. Močnik, g. K. Humar; g. J. Kunčič. Počasi se je naša skupnost večala in postajala vidna. Slovenska Božja služba je bila vključena v milanski telefonski imenik. V Casa del Clero smo se seznanili s francoskim škofom, ki je skrbel za francosko skupnost, in s Francozi smo celo organizirali skupni izlet v Castel Seprio. Prišli smo v stik z novim Uradom za pastoralno turizma (Pastorale del Turismo) v milanski nadškofiji. Ob ustoličenju

novoga nadškofa Martinija je bila povabljen v nadškofijo delegacija naše skupnosti (O. Blažič, S. Benulič, M. Kogoj) na skupno srečanje predstavnikov narodnosti, ki živijo in delajo v Milanu, z novim nadškofom, ki nas je želel spoznati in govoriti z nami. Povedal nam je, da že pozna Slovence in da tudi slovenski jezik mu ni popolnoma neznan. Končno smo dobili zopet stalnega duhovnika, ko je prišel iz Rima gospod Jurij Rode, ki nas je oskrboval z mašo do julija 1980. leta, ko se je po končanem študiju vrnil v Argentino.

želeli smo dati večjo vidnost naši skupnosti. Mislili smo, da bi to lahko dosegli samo z organizacijo kvalitetnega koncerta slovenske pesmi v Milanu, kamor bi lahko povabili tudi Milančane. Treba je bilo dobiti primeren prostor in izbrati bratje. Za dvorano je poskrbel pokojni dr. J. Drufuca, bivši predsednik Reda ekonomistov v Milanu. Dobil je pri jezuitih v Centru S. Fedele dvorano malega avditorija za koncert in še drugo dvorano za srečanje po koncertu, pa tudi cerkev San Fedele za slovensko mašo, ki je v središču Milana zraven občinske palače in ga-

lerije Vittorio Emanuele, neda-leč stran od gledališča Scala. Za zbor je poskrbel gospod Kazimir Humar, ki je pripeljal v Milan doberdobski zbor HRAST, ki ga je vodil Hilarij Lavrenčič. Saša Benulič je poskrbela, da je bilo vabilo na koncert posredovano milanski publikli po časopisih Corriere della Sera in Giorno ter po radiu "RAI Gazzettino Padano". Zbor je pel prej pri maši in potem na koncertu. Uspeh je bil popoln, dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotečka. Imeli smo približno 300 poslušalcev. A kar je bilo še najbolj važno, je

to, da so izvedeli za slovensko mašo tudi drugi Slovenci, živeči v Milanu in okolici, ki so se potem pridružili naši skupnosti. Na isti način smo organizirali še dva taka koncerta v malem avditoriju Centra San Fedele in mašo v cerkvi San Fedele z nastopom zbor iz Podgore (če me spomin ne vara) in Fantov izpod Grmade, ki jih je pripeljal v Milan msgr. Oskar Simčič, ki je prevzel skrb za slovensko mašo v Milanu po odhodu g. Jurija Rodeta v Argentino.

/ dalje
Oskar Blažič

Četrta številka Pastirčka

V pričakovanju Božjega rojstva

Pastirčkova misel je v decembrski številki splavala naravnost do nebes v pričakovanju rojstva Božjega Deteca, ki si je izbralo skromno štalico za svoj prihod na zemljo. Tega čudeža se najbolj radi sijo otroci, a njihovemu veselju, veri, zaupanju se morajo pridružiti tudi odrasli, da bodo prazniki lepši, svetlejši. To srčno upa tudi Pastirček, ki želi vsem prijateljem radost in mir. Na božične praznike se vneto pripravljata vila Cirila in škrat Kosmat, ki izdelujeta okraske za božično smrečico; pri tem nujno rabita spretno ročice otrok, ki jim bodo pomagale pri dopolnitvi izdelkov. Tudi mila smrečica v zgodbi Marize Perat se je vzradostila, ker jo je gospo-

dar za Božič obzaril z nešteti pisanimi lučicami. Na adventni in božični čas se navezujeta rubriki Kar lepo po vrsti in Igrajmo se, ki predstavlja triangel, kraguljčke in zvončke, prikladna glasbica za božične pesmi.

Fantič Darko v sestavku Zlate Volarič zavzeto piše pismo sv. Miklavžu in ga prosi, priznavajoč svoje male in večje grehe, naj mu prinese računalnik. Nemarni Packo v svojih nemo-gočih skovankah predlaga darilo za sv. Miklavža, "en lep telefon!" Namesto pošte bi mu poslali en mesagin za vsak regalin... Božični motivi se pojavljajo tudi med 27 risbami, ki lepšajo pisne sestavke bogate Pastirčkove pošte, v kateri je več

pisemc Miklavžu, ljubečih sporočil za Jezusa, zahvala za preje-te dobrote, pa tudi pravljčni sestavki. Domošljiski spis Dogodek na trgatvi je prinesel Ylenii Cerniavi, petošolki OŠ 1. maja 1945 iz Zgonika, naslov Pastirčkovega časnika meseca. Čestitke!

V predprazničnih dneh je Pastirčka vnetja za nabiranje rastlin privedla do omele, pol-zajedalke, ki raste na drevesih in jo največkrat uporabljamo kot božični okras, a ima tudi druge lastnosti. Kuža Pazi nadaljuje svoje sprehode med sadnimi drevesi. Tokrat se je moral zadovoljiti z rastlinami v vazah, saj orišuje zgodovino, domovino in lastnosti agrumov, ki ljubijo vroče kraje. Ker je Tjaša sit-

narila, da bi rada šla v mesto, je stric svoja nečaka peljal v Čedad in jima orisal njegovo zanimivo zgodovinsko podobo od rimske dobe do današnjih dni in opozoril na Čedajski rokopis in na naše beneške rojake.

O lepotah Slovenije navdušeno govori barvna dopolnjevanca Karmen Smodiš.

Med božičnim in novoletnim oddihom bodo mali bralci lahko prebrali Kettejevo pravljico Šivilja in škarjice, ki jo z ustrežajočo križanko predstavlja Barbara Rustja v rubriki Moja naj... Malčki bodo pobarvali svetopisemsko pobarvanko o Adamu in Evi in ugotovili, kaj bo delal Medo, ko bo velik. Večji pa bodo spoznali ježka, ki je koračil čez pot, in odkrili, kdo sta pravopisna akrobata in še marsikaj, kar se skriva na valbljivih Pastirčkovih straneh.

JK

Na dnu...

Uspelo druženje prijateljev in znancev letnika 1934

Veselo srečanje sedemdesetletnikov iz Sovodenj ob Soči

Foto I. Kovac

Potem ko so se letošnji 70-letniki z območja občine Sovodnje ob Soči že nekajkrat srečali ob prejšnjih okroglih

obletnicah, so se letos še bolj čutili dolžne, da se zberejo in priredijo primerno praznovanje. Vseh slavljencev je nad trideset, od teh

se jih je srečanja udeležilo 27. Njim so se pridružili še nekateri življenjski sopotniki. Zbrali so se 5. decembra ob 10. uri v So-

vodnjah pred spomenikom, tam so položili cvetje in se poklonili vojnim žrtvam. Škoda, da vreme ni bilo ugodno, ves čas je deževalo. Iz Sovodenj so se nato odpeljali na Peč k cerkvi. Tam so si slavlenci nadeli rdečo nagelj in se zatem vsi prisotni udeležili sv. maše, ki jo je daroval župnik Viljem Žerjal. Obred so obogatile župnikove primerne in spodbudne misli. V cerkvi so glasno in prijetno zadonele naše lepe pesmi. Po maši so se slavlenci in njihovi spremljevalci odpeljali okrog 12. ure proti Dolu v gostilno Pri Miljotu. Tam se je družba razživila ob živahnih medsebojnih pogovorih, veselem petju in obujanju lepih ter žalostnih spominov na mlada leta. Pridni organizatorji srečanja so tudi poskrbeli, da bi slavlenci ohranili to praznovanje v lepem spominu, zato je vsak prejel uokvirjeno barvno sliko z verzi "Kol'kor kapljic / tol'ko let..." Slavljenkam so poleg slike podarili tudi rdečo vrtnico. Preden so se razšli, so sklenili, da se bodo srečevali na takem druženju vsako leto. Srečanje je lepo uspelo zlasti po zaslugi domačih delavnih pobudnikov.

EPD

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdasev@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebni podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 14. decembra, ob 14. uri.

radiatorski vlažilnik in čistilnik

AIRMAG

- vlažnost zraka se poveča na 40 do 60 % Rv
- zrak vlaži s hlapi, ne s paro
- v 24 urah izhlapi do 3 litre vode
- deluje brez električnega toka
- ugodno vpliva na počutje
- klinično preizkušen na Golniku
- dolžina vlažilnika: 50 in 80 cm
- cena vlažilnika: 5.300,00 in 6.200,00 SIT

Izdeluje: TIMAG d.o.o., Kebetova 8/b, Ljubljana, tel/faks 01/505 21 46, airmag@siol.net, www.airmag.si
Prodajajo trgovine: MERKUR in SANOLABOR po vsej Sloveniji

PRIPOMOČEK ZA ČIŠČENJE, VLAŽENJE IN IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI SOBNEGA ZRAKA

Pri ogrevanju bivalnih prostorov z radiatorji je zaradi suhega ogrevanja vlažnost zraka izredno majhna. Meritve so pokazale, da je v tem času zrak v bivalnih prostorih segretil na 22 °C le do 20% Rv, normativi pa določajo za te prostore 40-60% Rv (relativne vlage).

Slovenski, patentno zaščiten radiatorski vlažilec in čistilec sobnega zraka AIRMAG je na največjem sejmu inovacij v Pittsburghu – ZDA, leta 2000, dobil zlato medaljo za učinkovito reševanje tega problema. Kljub svoji enostavnosti, ali pa ravno zato, učinkovito izboljša kakovost sobnega zraka s tem, da vlažnost zraka z izhlapevanjem vode dvigne na idealnih 50 do 55% Rv (relativne vlage), istočasno pa zrak delno očisti škodljivih emisij - hišnega prahu.

V naših prostorih, po fizikalnih zakonih, v kurilni sezoni kroži suh zrak in v njem delci, ki so za dihala škodljivi in jih s tako kroječim zrakom vdihavamo. To termiko zraka pa izkorišča naprava AIRMAG za svoje delovanje.

V radiatorju segret in osušen zrak se usmeri v vzdolžno odprtino v sredini naprave, kjer se z zaslonom preusmeri v površino vode v obeh koritih naprave. Tu se zrak ob dotiku vode navlaži in razpraši. Voda se zaradi stalnega pretoka zraka (prepih) nikoli ne segreje za več kot par stopinj nad temperaturo zraka v prostoru. To pa pomeni, da naprava, iz katere izhlapi tudi do 3 litre vode dnevno, vlaži zrak v področju izhlapevanja in ne izpačenja, kjer so temperature znatno višje.

Iz zračnega toka, ki ga zaslon naprave preusmeri v vodo, se zaradi gravitacije izločijo v zraku plavajoči delci; pline in druge snovi pa ob dotiku z vodo leta v precejšnji meri absorbira. Čiščenje usedlin v napravi je enostavno in hitro s Citronko, to je s citronske kisline.

Naprava AIRMAG je na radiator pritrjena s stranskimi nastavljivimi nogicami in permanentnima magnetoma. Magneta sta obratno polarna, kar pomeni, da preko radiatorja ustvarjata magnetno polje in na ta način namagnetita izhajajoče vodne hlapce, s tem se ustvarjajo tiste lastnosti zraka, ki so značilne za atmosferski zrak v naravi, torej na prostem, kar dokazano koristi našemu zdravju in počutju.

Izboljšanje kakovosti sobnega zraka ugodno vpliva na alergijska vnetja nosu in grla, ki po nekaj letih pri določenih bolnikih rade preidejo na dihala oz. pljuča. Enako ugodno vpliva na astmatike in bolnike s kroničnimi boleznimi dihal, ki so v zimskem času zaradi klimatskih razmer bolj ogroženi. Vnetja oči, kot posledica suhega in zaprašenega zraka v bivalnem prostoru, se znatno zmanjšajo, kar še posebno občutijo ljudje, ki uporabljajo kontaktne leče. Podobno velja tudi v preventivne namene pri osebah, kjer so že bile v družini podobne bolezni in pri obliki akutne prehladne bolezni zimskega obdobja.

Vidno se bodo odzvale na povečano vlažnost zraka tudi sobne rastline, ki se razrastejo tudi v zimskem času brez posebne nege. Hvaležnost pa pokažejo z lepšim videzom in večjo živahnostjo tudi domače živali, ki le s težavo prenašajo suh in zaprašen zrak v prostoru.

Po mnenju prof. dr. sci. Eme Mušič dr. med., vodje pulmoškega in alergološkega oddelka na kliničnem oddelku za pljučne bolezni in alergijo na Golniku, je vlažilec primeren za namestitve v sobah bolnih in zdravih ljudi, tako zaradi zagotavljanja relativne vlažnosti zraka kot tudi zaradi odstranjevanja škodljivih delcev iz zraka.

IZOBRAŽEVANJE ZA PROSTORE BODOČNOSTI

2004/05

Tržaška

TEHNIKE MEDNARODNE DISTRIBUCIJE

Trajanje: 240 ur predavanj in laboratorija, 160 ur delovne prakse

TEHNIKE PREVAJANJA IZ ITALIJANŠČINE V SLOVENŠČINO IN OBRATNO

Trajanje: 180 ur predavanj in laboratorija, 120 ur delovne prakse

- Tečaj se bosta odvijala na našem sedežu v Trstu, ul. Ginnastica 72
- Info: +39 0481 81826; ts@sdzpi-irsip.it
- Vpisovanje od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00 do 21. januarja 2005

Goriška

TEHNIKE IZDELOVANJA PROJEKTOV SKUPNOSTI

Trajanje: 240 ur predavanj in laboratorija, 160 ur delovne prakse

- Tečaj se bo odvijal na našem sedežu v Gorici, Corso Verdi 51 int.
- Info: +39 0481 81826; go@sdzpi-irsip.it
- Vpisovanje od ponedeljka do petka od 9.00 do 17.00 do 21. januarja 2005

Videmska

MEDKULTURNO NOVINARSTVO

Trajanje: 260 ur predavanj in laboratorija, 140 ur delovne prakse

- Tečaj se bo odvijal na sedežu v Špetru (UD), Viale Azzida 9 in na sedežu ENAIP v Pasian di Prato (UD), ul. Leonardo da Vinci 27
- Info: +39 0481 81826, +39 339 4628705; ud@sdzpi-irsip.it
- Vpisovanje od ponedeljka do petka od 9.00 do 17.00 do 21. januarja 2005

- Pogoji: brezposelnost, diploma višje/srednje šole in stalno bivališče na območju tržaške, goriške in videmske pokrajine, ter na območju obalno-kraške, goriške regije ter občine Kranjska Gora
- Tečaj, skripte in študijsko gradivo brezplačni

www.sdzpi-irsip.it

Program evropske pobude Interreg IIIA Italija - Slovenija 2000-2006
"Čezmejno poklicno izobraževanje"

Evropska unija
ESSR

Avtonomna
dežela Furlanija
Juljska krajina

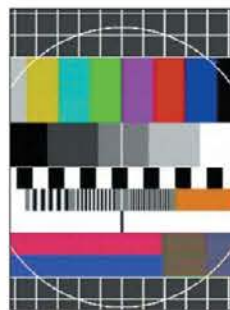

Ministrstvo
za gospodarstvo
in finance

OSTANI ZVEST NOVEMU GLASU!

NOVI GLAS JE TVOJ TEDNIK! NAROČI SE NANJ
IN PRIDOBI NOVEGA NAROČNIKA!

POSAMEZNA ŠTEVILKA:

1,00 €

LETNA NAROČNINA 2005:

Italija: 45,00 €

Slovenija: 48,00 €

Inozemstvo: 85,00 €

Novi naročniki bodo prejeli *knjižni dar*.

Naročniki, ki bodo poravnali naročnino na Novi glas za leto 2005 do 31. januarja 2005, bodo sodelovali pri žrebanju za *potovanje z Novim glasom* po sledih svetih Cirila in Metoda na Češko, Moravsko in Slovaško v drugi polovici meseca maja 2005.

GORICA: Travnik 25 / tel. 0481 533177 (uprava) / fax 0481 548276 / uprava@noviglas.it

TRST: Ul. Donizetti 3 / tel. 040 365473 / fax 040 775419 / trst@noviglas.it